

Lausunto

28.2.2024

VN/4384/2024

VN/4384/2024-LVM-2

Suomen ympäristökeskus
SYKE/2024/188

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt -merituulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiasiakirjoista

Suomen ympäristökeskus on vastaanottanut Ruotsin ympäristöviranomaiselta (Naturvårdsverket) YK:n Euroopan talouskomission valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (SopS 67/1997, Espoon sopimus) 4 ja 5 artiklan mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiasiakirjat, jotka sisältävät arviointiselostuksen ja lupahakemuksen. Suomen ympäristökeskus (Syke) on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiasiakirjoista.

Hankealue sijaitsee Ruotsin talousvyöhykkeellä Selkämerellä. Etäisyys Suomen talousvyöhykkeeseen on 13 km ja lyhin etäisyys Suomen rannikkoon on 113 km. Hankkeen arviointiselostuksen mukaan hankealueen itäpuolella sijaitsevan reitin pidentämisen ei odotettaisi johtavan matka-aikojen pidentymiseen, joten vaikutukset meriliikenteeseen toiminnan aikana on arvioitu vähäisiksi. Koska liikennemäärät kyseisillä laivareiteillä ovat hyvin vähäisiä, vaikutukset on arvioitu vähäisiksi tai pieniksi vaiheesta riippuen.

Hankkeen arviointiselostuksen mukaan hankevastaava aikoo pyytää Ruotsin liikennevirastoa päättämään työalueen sulkemisesta muulta meriliikenteeltä rakennusvaiheen aikana. Tämä tarkoittaa, että alusten pääsyä hankealueelle rajoitetaan. Rajoitetun kulkuyhteyden vaikutusten katsotaan olevan suurimmat, kun työt tehdään hankealueen itäosassa, jossa suunniteltu tuulipuisto on kahden laivaväylän kanssa päällekkäin. Myös hankealueen ulkopuoliseen meriliikenteeseen voi kohdistua vaikutuksia rakennusvaiheen aikana.

Lisäksi arviointiselostuksessa on arvioitu merituulivoimapuiston toimintavaiheen aikana merellä tapahtuvan toiminnan lisääntymisen johtavan siihen, että ne alueet, joille laivaliikenne nykyisin pääsee, pienenevät. Selostuksen mukaan tuulipuiston olemassaolo vaikuttaa alusten navigointimahdollisuuksiin hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Merenkulkualan analyysin mukaan suurimmat alukset eivät pysty kulkemaan tuulipuiston läpi. Arviointiselostuksen mukaan suunniteltavan tuulivoimapuiston vaikutuspiirissä oleviin satamiin löytyy paljon aluetta navigoida, ja alusten matkat pitenevät hieman. Lisäksi ympäristövaikutuksen katsotaan olevan vähäinen, koska ajan tai polttoaineen kulutuksen ei odoteta lisääntyvän uudella ehdotetulla reitillä pohjois-eteläsuunnassa, vaikka matka pitenee hieman.

Arviointiselostuksessa ei ole arvioitu muiden merituulivoimasuunnitelmien kumulatiivisia vaikutuksia. Suunnitellun Eystrasalt-merituulivoimapuiston välittömään läheisyyteen on suunnitteilla useita merituulivoimahankkeita sekä Ruotsin että Suomen talousvyöhykkeille, jonka johdosta merituulivoimaluonnetta on arvioitu merenkulun turvallisuusmuutoksiin tai merenkululle jääolosuhteissa ole arvioitu riittävästi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Liikenne- ja viestintäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.lvm@gov.fi
lvm.fi

Huomioiden hankealueen sijainnin sekä alueelle suunnitellut muut merituulivoimahankkeet, hankkeilla voi olla vaikutusta myös Suomeen suuntautuvalla ja Suomesta lähtevälle merenkululle etenkin jääolosuhteissa. Tästä syystä merituulivoimahankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset koko alueen merenkululle tulisi selvittää kattavasti. Lukuisten merituulivoimapuistojen rakentaminen voi aiheuttaa huomattaviakin vaikutuksia merenkulun turvallisuuteen ja sujuvuuteen. Vaikutukset voivat liittyä ainakin liikennöintireittien muutoksiin, polttoaineen kulutukseen, säähavaintolaitteisiin, tutkien heijastusvaikutuksiin sekä talvimerenkulkuun. Selvitystä edellyttää myös hankkeen vaikutukset alueen jääolosuhteisiin, jonka heijastusvaikutukset meriliikenteelle voivat yltää hankealuetta merkittävästi laajemmalle alueelle.

Merituulivoimaloiden alueiden rakentamisen yhteydessä on huomioitava vaikutukset meriliikenteen infrastruktuurille. Sujuva ja turvallinen meriliikenne väylillä ja väylien ulkopuolisilla merialueilla ympäri vuoden on tärkeää, sillä valtaosa Suomen ulkomaankaupan tavaravirroista kulkee meriteitse. Merenkulun huomioiminen on tärkeää Suomen kauppamerenkulun toimintaedellytysten turvaamiseksi sekä turvallisen ja sujuvan merenkulun varmistamiseksi. Merituulivoimaloiden suunnittelussa tulee huomioida väylien esteetön käyttö. Merituulivoimalat voivat muuttaa liikennöintialueita ja -reittejä, pidentää matka-aikoja sekä lisätä alusten päästöjä polttoaineen kulutuksen kasvaessa. Satamien saavutettavuus ja merenkulun tarvitsemat reitit on otettava huomioon. Suunniteltujen merituulivoimahankkeiden aluerajauksessa on tärkeää huomioida merenkulun käyttämät liikennöintireitit myös vahvistettujen väylien ja reittijakojärjestelmien ulkopuolella siten, että merenkulun toimintaedellytykset ja turvallisuus tulevat huomioiduksi suunnitellulla hankealueella. Lisäksi erityistä huomioita on kiinnitettävä talvimerenkulun käyttämiin liikennöintireitteihin, jotka poikkeavat avovesissä käytetyistä liikennöintireiteistä.

Merituulivoimapuistot voivat vaikuttaa mm. merenkulun tutkajärjestelmiin ja turvallisuuteen, säätökiin sekä radiotaajuuksien käyttöön. Tutkajärjestelmien toimiminen luotettavasti on olennainen osa merenkulun yleisen turvallisuuden ylläpitoa ja sillä on vaikutusta myös Suomen ilmatieteen laitoksen havaintolaitteisiin. Lisäksi tuulivoimaloilla on vaikutuksia matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaaliin laatuun. Merialueella toimivien radiolinkkien toiminta puolestaan edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä. Rannikko- ja merialueiden sähköisen viestintäpalvelut ovat riippuvaisia radiojärjestelmistä, minkä vuoksi on tärkeää varmistaa, että matkaviestinpalvelut, tutkat ja radiolinkit toimivat riittävän häiriöttömästi myös merialueilla. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan.

Muilta osin liikenne- ja viestintäministeriö viittaa liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausuntoon.

Osastopäällikkö

Sabina Lindström

Erityisasiantuntija

Satu Kaskinen

Liitteet

-

Jakelu

Suomen ympäristökeskus (Syke)

Tiedoksi

Ympäristöministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Väylävirasto
Ilmatieteen laitos

Suomen ympäristökeskus

kirjaamo@syke.fi

Päiväys/Datum

28.02.2024

Dnro/Dnr

TRAFICOM/72566/04.04.05.01/2024

Viite/Referens

Suomen ympäristökeskuksen
lausuntopyyntö dnro SYKE/2024/188

Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus ja lupahakemus

Suomen ympäristökeskus on lähettänyt lausuntopyynnön Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, jossa pyydetään Traficomin näkemystä koskien Eystrasalt-merituulipuistohankkeesta tehtyä ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta.

Traficom esittää lausuntonaan seuraavaa:

Merenkulun näkökulmasta merialueelle suunniteltavat tuulivoimapuistot voivat vaikuttaa mm. liikennejärjestelmän toimivuuteen, merenkulun tutka- ja radiojärjestelmiin sekä merenkulun turvallisuuteen, joissa Traficomilla on keskeinen rooli (laki Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018). Alusliikennepalvelulain (623/2005) mukaisesti Traficom on toimivaltainen VTS-viranomainen, ja se valvoo VTS-palveluntuottajaa ja tuotettavaa meritilannekuvaa sekä sen oikeellisuutta. Tutkien häiriötön toiminta on Traficomille erityisen tärkeää, sillä liikenteenohjauksen keskeisin havaintoväline on tutka.

Merituulivoimapuistojen sijoituessa väylien tai merenkulun liikennöintialueiden läheisyyteen, tuulivoimalat voivat aiheuttaa haittaa sekä alusten tutkajärjestelmille, että meriliikenteen ohjauksen tutkavalvonnalle tai aiheuttaa vaaraa merenkulun ja väylien käytön turvallisuudelle tai haitata merenkulun toimintaedellytyksiä etenkin jääpeitteisenä aikana. Väylien esteetön käyttö edellyttää merenkululle myös vapaata kulkuyhteyttä ulkomeren ja väylän välisellä merialueella (merenkulun liikennöintialue). Laajat merituulivoimapuistot voivat lisäksi vaikuttaa satamien saavutettavuuteen ja merenkulun toimintaedellytyksiin laajemminkin, sillä merituulivoimapuistoilla voi olla merkittäviä vaikutuksia merenkulun käyttämiin reitteihin, kauppalaivojen jäänmurtoavustustarpeeseen ja talvimerenkulun reitityksiin, jotka toteutuvat kulloisenkin jäätilanteen mukaan. Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (50/1996) 60 artiklan 7 kohdan mukaisesti talousvyöhykkeelle sijoitettavia tekosaaria, laitteita tai rakennelmia ei saa rakentaa eikä suojavyöhykkeitä niiden ympärille perustaa alueelle, jossa ne saattavat haitata yleisesti tunnustettujen, kansainväliselle merenkululle olennaisen tärkeiden merireittien käyttöä.

Suunnitellun Eystrasalt-merituulivoimapuiston välittömään läheisyyteen on suunnitteilla useita merituulivoimahankkeita sekä Ruotsin että Suomen talousvyöhykkeille, jonka johdosta merituulivoima-alueiden vaikutukset

merenkulkuun korostuvat entisestään. Eystrasalt-merituulivoimapuistosuunnitelmasta tehdyssä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa kuitenkin todetaan, että kumulatiivisten vaikutusten arviointi on spekulatiivista ja saattaisi paljastaa paljon enemmän vaikutuksia kuin todellisuudessa on mahdollista. Traficom katsoo, että valittu lähestymistapa, jossa hankealueen läheisyyteen suunnitellut hankkeet sivuutetaan täysin – lukuun ottamatta hankekehittäjän omia hankkeita – ei mahdollista tarkoituksenmukaista hankkeen ympäristövaikutusten arviointia. Huomioiden merituulivoimapuistojen aiheuttamat vaikutukset merenkululle, arviointiselostuksessa olisi ollut vähintäänkin suotavaa arvioida merituulivoimarakentamisen vaikutuksia merenkululle yleispiirteisesti suunnitellun hankealueen ympärillä merenkulun turvallisuuden ja sujuvuuden näkökulmista, sillä suunniteltu hankealue sijoittuu Selkämeren keskeisimmän pohjois-eteläsuuntaisen liikennöintialueen läheisyyteen, jonka ympärille on suunnitteilla merkittävä määrä merituulivoimahankkeita. Näin ollen mahdolliset tulevat muutokset em. liikennöintireitillä heijastuvat väistämättä myös Eystrasalt-merituulivoimapuiston ympäristöön. Jättämättä huomioita muut suunnitellut hankkeet, sivuutetaan myös Ruotsin Pohjalahden merialuesuunnitelma, ja siinä Eystrasalt-merituulipuiston välittömään läheisyyteen osoitetut energian talteenoton vaihtoehtoiset selvitysalueet. Lisäksi huomioiden Ruotsin merialuesuunnitelmassa todettu energian talteenottoalueiden (merituulivoima-alueiden) voimakas lisäämistarve nykyiseen suunnitelmaan nähden, joka on tehty hallituksen toimeksiannon puitteissa, osoittaa hankkeesta vastaavan näkemyksen – jossa ei huomioida kuin omat merituulivoimasuunnitelmat – varsin kestävämmäksi.

Koska arviointiselostuksessa ei ole huomioitu muita merituulivoimasuunnitelmia, arvioimatta jää merituulivoimapuistojen aiheuttamat turvallisuusmuutoksen nykytilanteeseen nähden, joita aiheutuu esimerkiksi meriliikenteen keskittymisestä entistä kapeammille liikennöintialueille sekä liikenteen ohjautumisesta merituulivoimapuistojen välisiin liikennöintikäytäviin, jolla on vaikutusta meriliikenteen turvallisuuteen sekä lisääntyneisiin ympäristöriskeihin. Lisäksi tuulivoimarakenteet voivat aiheuttaa merenkulun tutkille joko varjostus- tai heijastusvaikutuksia. Tutka- ja radiojärjestelmien toimiminen luotettavasti on olennainen osa merenkulun ja yleisen turvallisuuden ylläpitoa, mutta tuulivoimapuiston mahdollisia vaikutuksia järjestelmiin on kuvattu vain hyvin pintapuolisesti Suomen ympäristökeskukselle toimitetuissa asiakirjoissa.

Myöskään merenkulun sujuvuutta ei arviointiselostuksessa ole tarkasteltu kuin hyvin pintapuolisesti Eystrasalt-merituulivoimapuiston osalta. Arviointiselostuksessa on esitetty vaihtoehtoinen reitti meriliikenteelle – Eystrasalt-merituulivoimapuiston sijoittuessa merenkulun nykyisin käyttämälle liikennöintialueelle – mutta esitetylle vaihtoehtoiselle liikennöintialueelle on suunnitteilla toinen merituulivoima-alue, joka taas rajautuu Suomen puolella useisiin suunniteltuihin merituulivoima-alueisiin. Lisäksi ko. vaihtoehtoinen reitti on osoitettu alueelle, johon on merkitty Ruotsin merialuesuunnitelmassa merituulivoima-alue (energian talteenoton selvitysalue, vaihtoehto). Merenkulun sujuvuuden ohella myös talvimerenkulun erityispiirteet jäävät huomiotta arviointiselostuksessa. Merituulivoimapuistojen rakentuessa ja merenkulun operointitilan vähentyessä, etenkin talvimerenkulun sujuvuus voi heikentyä nykyiseen nähden, aiheuttaen liikennejärjestelmälle häiriöherkkyyttä etenkin hankalissa talviolosuhteissa. Selkämeren merituulivoimahankkeet lisäisivät myös talvimerenkulun avustustarvetta sillä aluksia ei voi jättää odottamaan

vuoroaan liikkuvien jäiden alueelle tai kulkemaan merituulivoimapuistojen läheisyydessä ilman avustusta merenkulun turvallisuuden varmistamiseksi.

Traficom katsoo, että arviointiselostuksen kattavuus meriliikenteeseen kohdistuvien vaikutusten osalta on puutteellinen ja tämän vuoksi arviointia tulisi täydentää siten, että se huomioi hankealuetta ympäröivät merituulivoimasuunnitelmat ja niiden kumulatiiviset vaikutukset merenkululle nykyistä kattavammin. Vireillä olevassa Ruotsin Pohjanlahden muutetussa merialuesuunnitelmassa todetaan, että johtuen merituulivoiman voimakkaasta lisääntymisestä sekä Ruotsissa että sen naapurimaissa, kumulatiivisten vaikutusten riski on otettava huomioon ensisijaisesti merituulivoiman, mutta myös muiden toimintojen jatkosuunnittelussa ja lupamenettelyssä. Lisäksi merialuesuunnitelmassa todetaan, että riski voi olla erityisen suuri alueilla, joille on keskittynyt paljon energia-alueita, ja rajat ylittävä yhteistyö tällaisten kumulatiivisten vaikutusten arvioinnissa on suotavaa. Eustrasalt-merituulipuistohanke sijoittuu juurikin tämänkaltaiselle alueelle, jossa sekä Ruotsin että Suomen merialueille on suunniteltu laajoja merituulivoima-alueita ja aluetta halkoo Pohjanlahden pohjois-eteläsuuntainen pääliikennöintireitti, jossa kulkee merkittävä määrä sekä Ruotsin että Suomen satamien liikennettä.

Pentinsaari Pietari
Ylijohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 28.2.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Tiedoksi

Jani Koiranen, Traficom
Mikko Meriläinen, Traficom
Lauri Kuuliala, Väylävirasto
Satu Kaskinen, LVM
Carolus Ramsay, Suomen Varustamot ry
Sari Talja, Fintraffic
Jouni Patrakka, Fintraffic
Hanna Linjos-Maunula, Fintraffic

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt hankkeen YVA-menettelyyn osallistavalta Varsinais-Suomen ELY-keskukselta lausuntoa Eystrasalt-merituulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, lupahakemuksesta ja todennäköisesti merkittävistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on perehtynyt kuulemisasiakirjoihin ja lausuu seuraavaa:

Arviointiselostusta vastaava kuulemisasiakirjan suomenkielinen käännös oli osin vaikeaselkoinen ja sisälsi virheellisiä ilmaisuja. Käännöstyön laatuun tulisi kiinnittää huomiota. ELY-keskus toteaa, että valtioiden rajat ylittävissä vaikutuksissa tulisi ottaa huomioon myös jäähdytysvesien mahdollisesti Itämeren lämmittävät vaikutukset. Nyt kuulemisasiakirjojen perusteella ei ole selvää, miten laajalle alueelle jäähdytysvesien vaikutus voi ylettyä ja miten suurta lämpötilan nousua ne aiheuttavat. Todetaan, että myös kalastajien haastatteluista selville tulleet tiedot esimerkiksi silakan kutualueesta tulisi ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

Liikenteeseen todennäköisesti kohdistuvista vaikutuksista huomautetaan, että liikennemääriä on mitattu vuonna 2020, jolloin tulisi ottaa huomioon onko COVID-19-pandemialla ollut vaikutusta laivaliikenteen määrään ja kulkutiheyteen. Hankealueen itäreunalla kulkee kaksi merkittävää laivaväylää. Vaikutukset näihin tulee ottaa huomioon myös onnettomuusriskien kannalta.

Hankealueelle suunnitellaan lepakoiden seurantaan merituulivoimapuiston valmistumisen jälkeen. ELY-keskus huomauttaa, että lepakoihin kohdistuvien todennäköisesti rajat ylittävien vaikutusten arvioinnissa on epävarmuutta tiedonpuutteen vuoksi ja lepakoihin kohdistuvien vaikutusten arviointi puuttuu molemmista asiakirjoista. On mahdollista, että jotkut lepakkolajit muuttavat myös Itämeren poikki kulkevaa muuttoreittiä pitkin, koska tietoa lajien muuttokäyttäytymisestä puuttuu. Seurannan tarkemmassa suunnitteluvaiheessa tulisi noudattaa lepakoiden suojelusopimuksen mukaista ohjeistusta merituulivoimahankkeiden lepakkoselvityksistä (Rodrigues ym., 2014) ja hyödyntää uusinta saatavilla olevaa tietoa ja tutkimusmenetelmiä.

ELY-keskus lausuu linnustovaikutuksista, että Suomesta ainoastaan selkälokin voidaan olettaa liikkuvan suunnitteilla olevan tuulivoimapuiston vaikutusalueelle. ELY-keskus toteaa, että muutonseurannan tuloksissa on puutteita, koska syysmuuttoa on seurattu liian myöhään. Koska väärä ajankohta oli huomattu, asian olisi voinut korjata tekemällä seurannan oikeaan aikaan seuraavana vuonna. Muutonseuranta tulisi suunnitella sääennusteiden ja tuuliolosuhteiden muutosten kautta ja arvioida kuinka nämä vaikuttavat lintujen muuttokäyttäytymiseen. Lisäksi seuranta tulisi tehdä riittävän useana päivänä koko muuttokauden ajan tai hyödyntää visuaalisen havainnoinnin lisäksi muita seurantakeinoja. Kuulemisasiakirjoista ei käy ilmi, miksi keväällä on tehty muutonseurantaan tutkan avulla yöllä muuttavista lajeista, mutta samaa ei ole kuitenkaan tehty syksyllä. Myös yhteisvaikutukset eli lähialueille suunniteltavat muut tuulivoimapuistot tulisi ottaa huomioon siinä millaisia vaikutuksia muuttoreitteihin kohdistuu. Linnustovaikutukset on kuulemisasiakirjoissa arvioitu vähäisiksi, mutta epäonnistuneen muutonseurannan ja yhteisvaikutusten arvioinnin takia tämä sisältää huomattavaa epävarmuutta.

Yhteisvaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon Ruotsin talousvyöhykkeellä sijaitsevat hankkeet. Yhteisvaikutusten arviointia tulisi kuitenkin kehittää ottamalla huomioon myös muut Itämeren alueen merituulivoimahankkeet vaikka karttatarkastelulla, vaikka kyseisten hankkeiden seuraavista vaiheista ei olekaan varmuutta. Kyseisen hankealueen itäpuolelle heti Suomen talousvyöhykkeen sisäpuolelle eli noin 10 km päähän on suunnitteilla eri vaiheissa olevia merituulivoimapuistoja. Nämä tulisi ottaa huomioon yhteisvaikutusten arvioinnissa esimerkiksi kalaston, merinisäkkäiden ja linnuston osalta.

Lillunen Anu
Varsinais-Suomen ELY

Mäkeläinen Sanna
Varsinais-Suomen ELY - Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja
luonnonvarat-vastuualue

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Varsinais-Suomen ELY-keskus on toimivaltainen kalatalousviranomainen kaikilla Suomen alueilla, joita tämän hankkeen vaikutukset koskevat. Kalatalousviranomainen on tutustunut kuulemisasiakirjaan, YVA-selostukseen, lupahakemukseen sekä kalatalousasioita koskeviin liitteisiin ja lausuu seuraavaa:

Kuulemisasiakirjasta löytyy runsaasti asiavirheitä ja osittain niistä johtuvia virheellisiä päätelmiä. Erityisesti kaloihin ja kalastukseen kohdistuvilla osuuksilla. Tämän vuoksi ympäristövaikutusten suuruusluokasta ja niiden merkityksestä saadaan näkemyksemme mukaan väärä kuva. Kuulemisasiakirjan sisältö on lyhennetty kopio Ruotsin YVA-selostuksesta, joka perustuu ainakin 25 liitteeseen. Asiakirjasta puuttuu myös liiteluettelo. Kuulemisasiakirjassa todetaan, että liitteitä saa pyytämällä, mutta ei kerrota, keneltä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että liitteet eivät olleet Suomessa saatavissa kaikilla tahoilla. Kuulemisasiakirja on näin ollen puutteellinen. Liitteiden laatu on hyvin vaihteleva, mutta kalatalousviranomaisen kysymyksiin löytyi niistä runsaasti vastauksia, joita ei ole vastattu asiakirjassa. Avainasemassa olevasta silakan kutututkimuksesta löytyi vakavia puutteita.

Suomen kalastusalueilla on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU 1380/2013 5 artiklan kohta 1 mukaisesti kalastusoikeus Ruotsin talousvyöhykkeellä, jossa suunniteltu tuulivoimatuotantoalue sijaitsee. Pohjanlahden silakan kiintiö (TAC) jaetaan Suomen ja Ruotsin kesken, josta n. 82 % kuuluu Suomelle. Selkämeri on Suomen merkittävin kalastusalue ja suuri osa elintarvikesilakasta tulee Ruotsin talousvyöhykkeeltä. Selkämeren saaliilla on keskeinen asema Suomen kalataloudessa. Suomalaiset alukset ovat kalastaneet alueella säännöllisesti ainakin 30 vuoden ajan. Hankealue ja sen lähialue ovat suomalaiselle elintarvikesilakan kalastukselle hyvin keskeinen ja korvaamaton alue. Lupahakemukseen liittyvä selvitys hankkeen vaikutuksista kaupalliseen kalastukseen antavat väärän kuvan, vaikutukset ovat merkittäviä.

Kalatalousviranomainen arvioi esitetyn hankkeen vaikutukset kalastoon mahdollisesti suuriksi (rakentamisvaihe) ja kohtalaisiksi tai suuriksi (käyttövaihe). Alla ehdotetuin muutoksia vaikutukset

saa pudotettua kohtalaisiksi (rakennus) ja pieniksi (käyttövaihe). Kalatalousvaikutus arvioidaan suureksi (rakennusvaihe) sekä erittäin suureksi (käyttövaihe). On suuri riski, että vaikutukset ovat kohtalokkaat Suomen kalataloudelle. Vaatimuksissamme listatuin muutoksin hankkeen voi toteuttaa aiheuttaen pienet (rakennus sekä käyttö) kalatalousvaikutukset.

Kalatalousviranomainen vaatii ensisijaisesti muutokset hankesuunnitelmiin ja lisätutkimuksia. Toissijaisesti vaaditaan lupahakemuksen hylkääminen tai vaihtoehtoisesti koko arvoketjulle ja yhteiskunnalle aiheutettavien menetysten täysimääräiset korvaukset.

Luettelo ongelmista ja kuulemisasiakirjan epäkohdista:

Kalastus tuotantoalueella ja hankkeen vaikutus viereisiin kalastusalueisiin

Kalastusselvityksistä käy ilmi, että tuotantoalueen reuna-alueilla ja erityisesti sen välittömässä läheisyydessä on merkittäviä troolireittejä, joita ei ole mahdollista siirtää muualle ja alueelta saatavaa saalista ei ole mahdollista saada samanlaatuisena muualta. Selvityksissä ei kuitenkaan tunnisteta hankealueelta saatavan saaliin merkitystä Suomen kalataloudelle. Asiakirjoissa ei oteta huomioon, että tuotantoalueen rajaviivalle rakennetut voimalat vaikuttavat rajatun alueen ulkopuolen kalastukseen jopa kymmeniä kilometrejä. Kalastusselvityksessä (liite M11A) todetaan, että 30 km säteellä tuotantoalueesta on huomattavasti kalastusta, ja erityisesti alle 5 km tuotantoalueen rajasta. 5 km vyöhykkeellä kalastusrajoituksia tulee varmasti olemaan jopa kieltoina tai teknisinä esteinä. Näihin esteisiin lukeutuvat myös aivan tuotantoalueen rajalle suunnitellut läjitysalueet, jotka voivat muuttaa pohjan muotoja ja kalojen käyttäytymisen.

Kuulemisasiakirjassa viitataan siihen, että rajatun alueen sisällä on vain hyvin vähän kalastusta. Kalastus on tässä määritelty paikkatietojen kautta eli kalastusalusten hetkellisten sijaintipisteiden perusteella. Tosiasiassa nämä pisteet ovat osia troolireiteistä, joita on mahdotonta katkaista. Troolia vedetään yleensä 10-25 h eli kymmeniä kilometrejä määrättyä reittiä pitkin. Reitistä poikkeaminen ei ole yleensä mahdollista, koska pintamuodot rikkovat troolin tai saalis karkaa. Troolauksen kesken jättäminen ei ole myöskään mahdollista, koska se vähentää toiminnan taloudellisuuden ja sopivia nostopaikkoja ei välttämättä löydy läheltä. Osa tuotantoalueen sisäisistä pisteistä ovat troolin nostopaikkoja, joita ei voi myöskään siirtää, koska nosto rinnettä vasten on yleensä tehokkain tapa. Toimitetusta kartasta (kuva 7-12) tunnistaa hyvin selvästi useamman troolikäytävän tuotantoalueen rajojen sisällä, joista suuri osa koskee aluetta vain lyhyen matkan ajan, erityisesti alueen länsipäässä. Jos kartta-aineisto olisi yleisten standardien mukainen, reittejä löytyisi vielä enemmän. Käytännössä näiden reittien katkaiseminen johtaisi kalastustoiminnan loppumiseen hyvin laajalla alueella myös tuotantoalueen ulkopuolella. Kalastusaktiviteetin prosenttilukuihin vetoaminen ei ole sopiva tapa analysoida kalastusta alueella.

Prosenttiluvut antavat myös väärän kuvan alueen kalastuksesta. Kun todetaan, että 65 % Suomen kalastuksesta lähiruuduissa tapahtuu yli 30 km tuotantoalueen rajoista, ei tunnisteta laadullisia eroja: kauempana kalastettu kala on todennäköisesti rehuksi menevää, vähäarvoista saalista, kun arvokas ruokakala pyydetään nimenomaan aivan tuotantoalueen rajojen läheisyydessä ja sisällä.

Kuulemisasiakirjassa todetaan myös, että kalastajahaastatteluissa ilmoitetut kalastusalueet eivät pidä paikkaansa, koska ne eivät ole päällekkäin paikkatietoaineiston kanssa. Osittain tämä on totta, koska haastatteluissa on kuunneltu kalastajia tasaisesti, niiden kalastustunneista riippumatta. Aineisto olisi siis pitänyt painottaa ennen analyysia. Nimenomaan keskellä tuotantoaluetta ilmoitettu kalastus on harvinaista eikä merkittävää. Reuna-alueille piirretyt troolialueet, erityisesti pohjatroolalaus, osuvat suojaetäisyydet huomioon ottaen hyvin yhteen VMS-aineiston kanssa. Näitä asioita on helppoa tunnistaa ja YVA-selostuksessa tulisi tuoda kaikki faktat objektiivisesti esiin.

Vientikaapelin ongelma käsitellään asiakirjassa puutteellisesti: sijaintitietoja ei anneta ja viitataan erilliseen lupahakemukseen. Odotettavien ongelmien luettelossa ei tunnisteta vaikutusta kalastukseen lainkaan. Tuotantoalueen sijainnista voi päätellä, että vientikaapelit vedetään todennäköisesti tärkeistä troolialueista läpi. Jopa troolisuojuattu kaapeli voi estää troolinvetämisen samoin seurauksin kuin tuotantoalueen sijoittaminen troolikäytävälle. Mikäli vientikaapeleista ei tehdä lisää selvityksiä tämän lupahakemuksen yhteydessä, kaapeleista on tehtävä erillinen YVA-menetelmä, johon Suomella olisi mahdollisuus osallistua Espoo-sopimuksen mukaisesti.

Yleisesti voidaan todeta, että suurimmalla osalla tuotantoaluetta ei ole merkittäviä troolauuskäytäviä, mutta reuna-alueilla ja niiden lähialueella on erittäin merkittäviä, kiinteitä troolikäytäviä, joiden takia tuotantoalueen rajat ja läjitysalueet on siirrettävä. Siirtämistarvetta on vaikeaa määrittää toimitetun materiaalin perusteella, koska troolikäytäviä ei ole määritetty kartalle. Vientikaapeleiden reitit tulisi sijoittaa troolialueiden ulkopuolelle.

Kalastusalusten kauttakulkuoikeus

Tuotantoalueen läpi kulkee suomalaisten alusten suorat reitit satamiin ja satamista. Koko alueen sulkeminen aluksista tarkoittaisi suomalaisille aluksille jopa kolmen tunnin lisämatkaa, mikä vaikuttaa merkittävästi kalastuksen taloudellisuuteen, saaliin laatuun ja arvoon sekä päästötaseeseen. Huolimatta siitä, mitä asiakirjassa kerrotaan, kalastusaluksille on taattava vapaa ja turvallinen kauttakulku tuotantoalueelta kaikissa olosuhteissa. Kauttakulkumahdollisuudet on tutkittava ja tarvittaessa etsittävä tekniset keinot kuten voimaloiden sijoittelun tarkennukset.

Kalataloudellinen vaikutus Suomessa

Kalatalousselvityksessä (Liite M12) ei tuoda esiin riittävällä tavalla kohdealueen kalastusalueiden menetyksen merkitystä Suomen kalataloudelle ja arvioidaan, että kaloja voidaan kalastaa muualta, ja että taloudellinen merkitys olisi vain 3,1 milj. SEK. Samassa liitteessä ei tunnisteta, että silakkaa raaka-aineena ei voida korvata muilla kaloilla. Lupahakemuksessa sivuutetaan tunnistetut ongelmat täysin ja arvioidaan hankkeen vaikutukset mitättömiksi. Asiakirjassa ja liitteissä esitetyt taloudelliset lukemat perustuvat vanhentuneisiin raaka-ainehintoihin, arvoketjussa syntyvä lisäarvo sivuutetaan, samoin muiden pyyntialueiden kalastuksen riippuvuus tästä pääpyyntialueesta sekä merkitys huoltovarmuudelle. Niissä ei myöskään oteta huomioon troolinvetoalueiden katkaisusta aiheutuvat laajemmat haitat.

Kalatalousviranominen vahvistaa kalastajien antamat tiedot alueen merkityksestä ja korostaa, että hankealue on erittäin merkittävässä roolissa Suomen kalataloudelle. Troolikäytäviä ei voi siirtää muualle ja vastaavia saaliita ei voi saada samalla tehokkuudella muualta. Alueelta saatava suurikokoinen silakka on silakkapohjaisen elintarvikekalateollisuuden perusta Suomessa. Mikäli elintarvikekalat joudutaan kalastamaan muualla, kustannustehokkuus laskee, laatu huononee ja polttoaineen käyttö kasvaa. Tästä seuraava kannattavuuden heikkeneminen voi uhata elintarvikesilakan arvoketjun ainakin Kaskisten satamassa, johon on juuri tehty suuret investoinnit arvoketjun siirtämiseksi rehukalasta elintarvikekalaan. Kalatalousviranomaisen katsoo, että hankkeen taloudellinen vaikutus voi olla jopa kymmenien miljoonien eurojen luokkaa vuosittain ja myös ympäristövaikutus voi olla huomattava, jos kotimainen elintarvikesilakka korvataan lihalla tai tuontikalalla ja kotimaiset silakat ohjataan eläinrehun tuotantoon. Lisäksi elintarvikekalalan arvoketjun romahtamisella on merkitys huoltovarmuuteen ja Suomen kriisinkestävyyteen. Nykyisin markkinarahoitteinen elintarvikekalalan arvoketju jouduttaisiin rahoittamaan julkisilla rahoilla, mikäli kriisivalmius halutaan säilyttää.

Sekä asiakirjassa että liitteissä todetaan, että kiintiöjärjestelmän ansiosta kalastus siirtyy muualle, jos se jossakin vaikeutuu tai estyy. Tämä pätee mahdollisesti tässäkin tapauksessa, mutta arvokas elintarvikekala korvautuisi silloin rehukalalla. Argumentaatio perustuu liian yksinkertaisiin oletuksiin ja liitteessä M11A käytetty esimerkki tästä perustuu nimenomaan rehukalaa kalastavien alusten liikkeisiin. Alue on Suomen kalataloudelle korvaamaton ja kiintiön käyttö muualla ei korvaa menetettyä elintarvikekalaa.

Hankealueen keskeisen roolin lisäksi jokaisella kalastusalueella on merkitys kokonaisuuden taloudellisuudelle: kalastajat valitsevat perinteisistä alueista joka reissulle parhaan mm. sään vaatimusten, markkinatilanteen ja kalojen liikkeen mukaan. Kun poistuu alue käytöstä, joskus ei löydy vaihtoehtoja, ja tämä vaikuttaa alusten kalastuspäivien määrään ja kalan toimitusvarmuuteen ja koko arvoketjun kannattavuuteen. Yhden alueen käytöstä poistuminen heikentää myös muiden alueiden kalastuksen kannattavuutta. Tämä on erityisesti totta elintarvikekalaan perustuvassa kalastuksessa. Eyrasaltbankenin läheisyydessä on ainakin kolme hyvin erilaista kalastusaluetta, joita käytetään eri aikoihin ja tarpeisiin (liite M11A). Näin ollen hanke uhkaa Suomen troolikalastusta hyvin laajasti.

Kalastusrajoitusten lisäksi huolestuttaa puutteellisesti selvitetty silakan kutu hankealueella ja rakennustöiden vaikutus kudun ja poikasten menestykseen. Rakennus- ja purkutoimien aikana syntyvät melu- ja sedimenttipäästöt karkottavat todennäköisimmin silakkaparvet hankealueelta ja sen lähialueilta, myös tärkeimmistä troolialueista. Myös ilmoitetut lämpöpäästöt voivat vaikuttaa ympäristön tasapainoon mahdollistamalla vieraslajien asettumista alueelle.

Kalatalousviranomaisen katsoo, että rakennustoimista ja purusta sekä mahdollisesti tuotantovaiheesta seuraa välittömiä tulonmenetyksiä kalastuselinkeinolle, jotka on korvattava. Mikäli hanke toteutetaan esitetystä muodossaan ja vientikaapelit vedetään troolialueilta, seuraus voi olla kalatalouden tärkeän osa-alan romahdus, joka on korvattava täysimääräisesti alan toimijoille ja Suomen kalataloudelle ja yhteiskunnalle. Jos lupa myönnetään esitetystä muodossaan, hankkeen omistaja tulee velvoittaa perustamaan vuosittain kahdella miljoonalla eurolla karttuva rahasto, jolla rahoitetaan Suomen kalastuselinkeinojen kehittämistä (kalastuksen vihreän siirtymän edistämiseksi) kompensoiden siten kalastuselinkeinolle aiheutuvia pysyviä haittoja.

Silakan kutu Saltbankenilla, sen merkitys Selkämeren kannalle ja hankkeen vaikutus kutuun

Silakan kudusta Saltbankenilla on esitetty väitteitä kalastajien taholta, mutta sitä ei ole tutkittu. Hankevastaava on tilannut selvityksen (liite M5), joka on käyttänyt menetelmänä eDNA-tutkimusta. eDNA on kohtalaisen uusi ja vähän käytetty menetelmä, jonka soveltaminen vaatii tarkkoja tietoja ympäristöoloista ja tutkimuskohteista. Kalastajien mukaan kutu tapahtunee alueella keskikesällä, todennäköisesti juhannuksen jälkeen. Tutkimuksen toteuttaja ilmoittaa ottaneensa tarvittavat kesäkauden vesinäytteet kesäkuussa 2020, tarkat päivämäärät puuttuvat. Toisen raportin (liite M2) mukaan on käyty alueella 13.-16.6.2020, hieman ennen todennäköistä kutuaikaa. Tutkijat toteavat silakan aggregoituneen matalille, pohjanläheisille alueille, mikä täsmää kalastajien havaintojen kanssa, mutta eDNA-tutkimus ei viittaa kutuun (joka tunnistaa vedessä olevan maidin). Kuulutusasiakirjassa kerrotaan myös muutamasta valuvasta silakasta kenttätutkimuksissa, mutta raporteista ei löydy tarkempaa tietoa. Tästä voisi päätellä, että kutu ei ole vielä alkanut näytteenottohetkellä. Tuloksia tarkastellessa ilmeni, että kaikista matalimmista mittauspisteistä ei ole tuloksia kesäkuun näytteenotosta, joista olisi voinut parhaiten päätellä kudusta. Matalin paikka oli 29 m, näytteenottosyvyyttä ei mainita. Kriittisimpien alueiden mittauspisteet (001, 011-015) puuttuvat kaikki tuloksista. Kutu todennäköisesti tapahtuu 12-20 m, korkeintaan 25 m syvyydessä. Harppauskerros voi tuohon aikaan tehokkaasti estää DNA:n vajoamisen niihin syvyyksiin, joista on esitetty mittausaineistoa. Kenttätutkimusraportissa näkyy sellainen harppauskerros 20-25 m syvyydessä (liite M2). Tutkimushypoteesissa odotetaan muuttunut suhde DNA:ssa alle 20 m syvyydessä. Tuloksia tästä syvyysvyöhykkeestä ei ole, mutta asiasta ei mainita raportissa, ja päätellään, että viitteitä kutuun ei ole. Tosiasiassa on vertailtu tulosten analyysissä kaksi syvää (eli kudulle sopimatonta) vyöhykettä keskenään, kun olisi pitänyt verrata matala vyöhyke syviin. Tulos on sen mukainen.

Tulkitsemme, että mahdollista kutua alueella ei ole tutkittu tieteellisesti sopivin menetelmin tai vertailukelpoisia tuloksia ei ole esitetty. Tällöin on sovellettava varovaisuusperiaatetta: Hankealueella on todennäköisesti silakan kutualue, päätellen HELCOM:n mallinnuksista ja kalastajien sekä tutkijoiden kalahavainnoista. Alueen sijainnista voi päätellä, että kutukanta on todennäköisesti eriytynyt ja mahdollisesti hyvin merkittävä Selkämeren silakkakannan tulevaisuudelle meren lämmetessä ja rannikon kutualueiden suolapitoisuuden laskiessa. Kutualueet on kartoitettava mm. sukeltamalla ja ennen tutkimusten tuloksen saantia 25 metriä matalammat alueet tulee rauhoittaa rakentamisesta ja sen vaikutuksista.

Itse kuulemisasiakirjassa todetaan, että alueella ei ole merkitystä kutualueena. Keskeinen esitetty perustelu on, että siellä ei esiinny vihreitä makroleviä, ja puna- ja ruskolevät ovat erään tutkimuksen mukaan sopimattomia silakan kudulle. Silakka eli silli on kuitenkin laajalle alueelle levinnyt laji, jonka paikalliset kannat ovat sopeutuneet eri olosuhteisiin. Laji kutee myös Perämeren pohjukassa, jossa muuta alustaa kuin paljaat kivet ei ole riittävästi. Silakankutua punalevillä löytyy pitkin Suomen rannikkoa. Voidaan olettaa, että silakka pystyy hyvin kutemaan Eystrasaltbankenin kivi- ja sorapohjilla ja sinisimpukkakasvustoilla sekä punalevätupsuilla ja mädin selviäminen on riittävä. Tuotantoalueella on useamman neliökilometrin alue, jossa kutu voisi onnistua, eli se voi olla hyvinkin merkittävä kutualue, jos poikaset selviävät.

Silakan alueellinen kanta

Kuulutusasiakirjassa todetaan, että alueen silakkakantaa käsitellään osana Pohjanlahden silakkakantaa. Tämä lähestymistapa on tuttua ICES:in säätelyltä, ja on perusteltu, koska kalastusta on muuten vaikeaa säädellä ja järjestää. On kuitenkin viitteitä, että Pohjanlahden kanta on ns. sekakanta, ja myös Eyrasaltbankenilla on oma kutukantansa. Kun pohditaan alueellisia vaikutuksia, erityisesti kutu- ja poikashabitaatteihin, oikea lähestymistapa on oletus, että on paikallinen kanta, joka ei voi korvautua muualta tulleilla kaloilla, kunnes toisin todistetaan. Lähestymistapa, jossa kutukannat otetaan alueellisesti huomioon ympäristövaikutuksissa, mutta kalastusta järjestetään sekakantana, on tuttua Itämeren lohesta. Argumentti yhteiskannasta ei ole uskottavaa eikä perusteltua eikä palvele vaikutusten arviointia.

Rakennustoimenpiteiden vaikutus kalastoon ja niiden välttäminen

Rakennustoimenpiteiden fyysiset vaikutukset kaloihin tunnistetaan asiakirjassa hyvin, mutta vaikutukset mahdollisiin kutualueisiin sivuutetaan. Lasketut äänitasot antavat syytä olettaa, että missä tahansa tuotantoalueella suoritettut paalutukset tai räjäytykset häiritsevät tai estävät kutua Saltbankenin matalikoilla. Myös lasketut sedimentaatiomäärät (useampi senttimetri hienosedimenttiä satojen metrien säteellä toimenpiteestä) todennäköisesti tuhoavat kutupaikat viikoiksi ja tappavat valtaosan siellä olevasta mädistä. Analyyseissa mainitaan silakanmunien kestävä suuriakin kiintoainespitoisuuksia vedessä, mutta mädin päälle laskeutunut, useamman millimetrin sedimenttikerros tästä huolimatta tappaa mätimunat. Mädin tukehtuminen on todennäköisempi, jos sedimenttikerros on vähähappisista kerroksista peräisin. Alueella savipohja on yleinen, joten tällaiset vähähappiset sedimentit ovat todennäköisiä. Ongelma pahenee, koska alueella ei ole suuria makroleviä, kuten rakkohauru, joilla on jonkinlainen itsepuhdistuskyky.

Näillä tiedoilla voi odottaa, että rakennustoimet estävät kudun ja/tai tuhoavat suurimman osan mädistä Eyrasaltbankenilla, olettaen, että silakka kutee alueella. Arvioitu rakennusaika on neljä vuotta, rakennusajan piteneminen on todennäköinen. Neljän vuoden katko lisääntymisessä on oletettavasti kohtalokas kutukannalle. Koko alueellisesti sopeutuneen kannan tuhoutuminen tai pitkäaikainen taantuminen on todennäköinen.

Ongelmat voidaan lieventää seuraavilla keinoilla: 1. Kutuajan rakentamiskielto: Rakentaa ei saa arvioituna kutuaikana keskikesällä. Mikäli hankevastaava ei selvitä tarkkaa kutuaikaa, esitetään 10.6.-20.7. joka vuosi. Ruoppauksia saa suorittaa vasta 20.7. jälkeisenä aikana. 2. Arvioitujen kutupaikkojen rakentamiskielto: 25 metriä matalampiin alueisiin ei saa tehdä ruoppauksia tai räjäytyksiä. Voimaloita ei saa rakentaa, mikäli kutupaikkoja ei pystytä kartoittamaan tarkasti. 3. rakentaminen tehdään vuosittain eri sektorissa, että vaikutukset eivät kerry. Samalla sektorilla ei saa rakentaa kahtena peräkkäisenä vuotena. 4. suojakeinot: hankkeen esittämä kaksinkertaiset kuplaverhot ovat pakollisia paalutuksille ja räjäytyksille. Niiden tai muiden teknisten keinojen, hyödyntäminen sedimentin leviämisen estona on tutkittava ja sovellettava tarvittaessa.

Laajalla kanta- ja kutupaikkakartoituksella olisi mahdollista arvioida näiden toimenpiteiden tarpeellisuutta.

Läjitäsaluuden ongelmallinen sijoittelu ja sen seuraukset

Esitetyt läjitysalueet ovat tuotantoalueen reuna-alueella, jossa on kalastusta. Läjitysmassat voivat estää kalastusta läjityspaikalla ja sen lähellä. Siitä syntyvät eroosiopilvet ja virtausten muutokset voivat muuttaa kalojen käyttäytymistä läjitysalueen ulkopuolella vielä vuosia läjityksen jälkeen, sillä uudet pinnat tasaantuvat vasta ajan myötä. Tämän lisäksi esitetyt läjitysalueet ovat vedenalaisen kohoaman (Eystrasaltbanken) ulkorinnealueita, joihin kohdistuvat suurella todennäköisyydellä tavallista voimakkaammat virrat. Itse läjitysmassan ja/tai sen ympäröivän sedimentin eroosio on näillä paikoilla pitkälläkin aikavälillä hyvin todennäköistä. Läjitysalueiden sijoittelulle ei löydy loogista perustelua. Läjitystä esitetyillä alueilla on vältettävä. Esitetään läjitysalueiden siirtämistä esim. tuotantoalueen keskivaiheessa sijaitsevaan tasanteeseen tai hankealueen ulkopuoleiseen syvänealueeseen, jossa ei ole merkittävää kalastusta. Karkean läjitysmateriaalin käyttö keinoriuttoiin foottisen vyöhykkeen rajalla voisi olla myös sopiva toimenpide, josta ei aiheudu haittaa kalastukselle, mutta hyvin suunnitellusti meriluonto ja jopa kalakannat hyötyisivät.

Lämpimän veden vaikutus ympäristöön

Kuulutusasiakirjassa arvioidaan, että jäähdytysveden purkupisteillä veden lämpötila nousee muutaman asteen muutaman aarin alueella. Ympäristövaikutus arvioidaan kuulemisasiakirjassa olemattomaksi ja tämä pitäne paikkansa paikallisen kalaston osalta. Tässä on kuitenkin sivuutettu vieraslajivaara. Ongelma korostuu, koska purkupaikat on suunniteltu suhteellisen matalalle alueelle (≤ 20 m). Muutaman asteen lämpimämpi lämpösaari riutta-alueella voi luoda lähdepopulaatiot monille vieraslajeille, joiden leviäminen voi aiheuttaa ympäristöongelmia. Vieraslajien pääsy alueelle on mahdollinen mm. rakennuskaluston tai huoltoalusten mukana.

Vieraslajiongelman voi vastata levittämällä jäähdytysvedet laajalle alueelle kauas pohjasta ja pilarirakenteista. Myös rakenteiden pintamateriaalit ja -maalit kannattaa valita siten, että eliöiden asettuminen vaikeutuu.

Suojelualueargumentti

Kuulemisasiakirjassa viitataan siihen, että kalastuksen estävä vaikutus tekee tuotantoalueesta merellisen suojelualueen (MPA). Kalatalousviranomainen huomauttaa, että suojelualueiden perustaminen ilman tarveharkintaa ei yleensä tuota tulosta, joskus jopa haittaa. MPA-konseptia on kehitelty valtameren monilajisille kalayhteisöille ja sen vaikutukset näkyvät erityisesti pohjakaloilla ja suurilla petokaloilla. Kumpiakaan ei ole Selkämerellä merkittävässä määrin. Alueen kalasto koostuu lähes yksinomaan pelagisista silakoista ja kilohaileista. Nämä lajit liikkuvat niin laajalla alueella, että suhteellisen pienialaisen suojelualueen perustaminen tuskin hyödyttää niitä. Ainut järkevä syy MPA:n perustamiselle olisi kudun turvaaminen. Epäilyllä kutuajalla, keskikesällä, alueella ei kuitenkaan kalasteta ja myös pinnanmuodot suojelevat kutuparvet troolikalastukselta. Tämän lisäksi Selkämeren silakkaa säädellään kiintiöin. Sivuvaikutteinen suojeluvaikutus on siis tuskin olemassa. Asiakirjassa viitataan myös tieteellisiin tutkimuksiin, jotka eivät tue argumentteja silakan todistetusta suojeluvaikutuksesta.

Tuulen ja virtausten muutosten vaikutus

Asiakirjassa todetaan, että tuotantoalueen vaikutus virtausolosuhteisiin tulee mallinnusten perusteella olemaan vähäinen. Mallinnuksissa (liite M16) on kuitenkin mallinnettu vain perustusten vaikutus veden virtauksiin. Mallinnukset vaikuttavat uskottavilta, mutta tuulen vaikutus virtauksiin on jätetty kokonaan tutkimatta. Selkämeren olosuhteissa tuulivoima-alueen suurin vaikutus veden virtauksiin on kuitenkin vaikutus laajan alueen tuuliolosuhteisiin ja niiden kautta veden virtauksiin. Mallinnuksista tehdyt tulokartat kattavat liian kapeaa aluetta.

Kalatalousviranomaisen toteaa, että vaikutus virtausolosuhteisiin on tutkittu puutteellisesti eikä ympäristövaikutuksista voi tehdä johtopäätöksiä.

Kuulemisasiakirjassa käytetään myös väärää karttaa tukemaan väitettä, että vaikutuksia ei ole. Väitettä tukevaa karttaa ei löydy asiakirjasta. Liitteestä M16 voi tarkastella, että väite pitänee paikkansa sen osalta, että eroosio ei tule lisääntymään, mutta vaikutusten arvioinnissa ei oteta huomioon, että paikoin sedimentaatio voi lisääntyä.

Virtausolosuhteiden muutoksilla voi olla hyvin merkittäviä vaikutuksia hankealueen elinympäristöjen ominaisuuksiin kuten kutupaikkojen sopivuuteen. Virtausolosuhteiden muutokset voivat vaikuttaa myös kaukana tuotantoalueelta mm. veden kerrostumiseen, kemiallisiin olosuhteisiin ja kalakantojen tuotantoon. Yleistä tuulensuunnista päätellen kauas ulottuva vaikutus kohdistuisi erityisesti Suomen puolelle Selkämeren. Tuulen kautta tapahtuva vaikutus virtausolosuhteisiin on kartoitettava, koska ympäristövaikutukset voivat olla huomattavia ja kauaskantoisia. Myös virtausta hidastava vaikutus on arvioitava, erityisesti mahdollisilla kutupaikoilla.

Yhteenveto

Kalatalousviranomaisen katsoo, että hankealue esitetyssä muodossaan uhkaa Suomen kalataloutta ja Suomen ja Ruotsin yhteisiä kalaresursseja ja Selkämeren ympäristöä merkittävästi. Hankkeen toteutus huomattavasti pienemmällä haittavaikutuksella on kuitenkin mahdollista kohtalaisin muutoksin. Vaadittavat toimenpiteet sisältävät aluemuutoksia, menetelmien hienosäätöä, rakentamisen säännöstelyä sekä lisätutkimuksia. Vaatimukset on listattu alla.

Kalatalousviranomaisen esittämät vaatimukset

Kaikkien sopimusten ja luvattujen toimenpiteiden ja rahoitusten tulee olla sitovia ja taattuja myös hankkeen omistajuuden siirtyessä. Hankevastaavan tulee varmistaa vastuun siirtyminen omistajuuden muutoksen yhteydessä.

Korvausasiat voidaan määrätä käsiteltäväksi erillisessä prosessissa.

Ensisijaiset vaatimukset

1. Viimeisen kymmenen vuoden aktiiviset pohjatroolireitit selvitetään eikä niille rakenneta voimaloita tai sisäisiä johtoja lainkaan. Voimaloiden sijainti tulee olla vähintään kolme kilometriä tunnistetun troolikäytävän reunoilta. On varmistettava, että troolikäytävälle ei tule liikennekieltoja.
2. Vientikaapelit on sijoitettava koko matkaltaan troolikäytävien ulkopuolelle tai niiden troolinkestävyys ja troolauksen esteettömyys on varmistettava. Vastuu vientikaapeleiden troolinkestävyydestä jää hankkeen toteuttajalle tai omistajalle. Mikäli vientikaapeleista ei tehdä lisää selvityksiä tämän lupahakemuksen yhteydessä, kaapeleista on tehtävä erillinen YVA-menetelmä, johon Suomella on mahdollisuus osallistua Espoo-sopimuksen mukaisesti.
3. Kalastusalusten mahdollisimman suora, turvallinen kauttakulku tuotantoalueesta sallitaan ja mahdollistetaan teknisesti kaikissa olosuhteissa.
4. Rakennustyöt saa suorittaa joka vuosi vain rajatulla sektorilla. Rakentaminen samalla sektorilla peräkkäisinä vuosina ei sallita. Sektori saa olla enintään neljäsosa hankealueesta.
5. Mikäli hankevastaava ei selvitä tarkkaa kutuaikaa, ei saa rakentaa 10.6.-20.7.. Ruoppauksia saa suorittaa vasta 20.7. jälkeisenä aikana. Mikäli alueella todetaan kudun tapahtuvan eri aikaan, rauhoitusajat on sopeuduttava.
6. 25 metriä matalampiin alueisiin ei saa tehdä ruoppauksia tai räjäytyksiä. Voimaloita ei saa rakentaa mataliin alueisiin, ennen kuin kutupaikat on kartoitettu.
7. Kaksinkertaiset kuplaverhot ovat pakollisia paalutuksille ja räjäytyksille. Niiden tai muiden teknisten keinojen hyödyntäminen sedimentin leviämisen estona on tutkittava ja sovellettava tarvittaessa.
8. Muuntajien lämpöpäästöt on levitettävä pintavedelle siten, että se ei mahdollista lämpösaarekkeiden muodostumista, joissa vieraslajit voisivat asettua. Rakenteet on toteutettava siten, että vieraslajien asettuminen vaikeutuu. Hankkeen toteuttaja veloitetaan aloittamaan uusi YVA-prosessi, mikäli lämmön tuotanto ylittää ilmoitetut määrät esim. vedyntuotannon lisäämisestä nykyiseen hankesuunnitelmaan.
9. Luvan haltijan on tarkkailtava rakentamisen ja käytön aikaisia kalataloudellisia vaikutuksia. Hankkeelle perustetaan laaja ympäristön, eliöstön ja kalastusvaikutusten seurantaohjelma riippumattoman tutkimuslaitoksen alaisuuteen. Ohjelma tulee hyväksyttävä Ruotsin ja Suomen kalatalousviranomaisilla.
10. Kalastajien tulonmenetykset on korvattava täysimääräisesti. Arvio korvauksista tulee hyväksyttävä lupaviranomaisella.

Toissijaiset vaatimukset

Lupahakemus on joko hylättävä kokonaan,

TAI

hankevastaavan on korvattava koko arvoketjun menetykset täysimääräisesti hankkeen koko elinkaaren ajasta. Korvaukset on suoritettava ainakin kalastajille, kalan käsittely-yrityksille, ja Suomen kalataloudelle. Kalastajien ja yritysten tulonmenetykset on korvattava täysimääräisesti. Arvio korvauksista tulee hyväksyttävä lupaviranomaisella. Kalataloudelliset menetykset on korvattava siten, että hankkeen omistaja veloitetaan perustamaan vuosittain kahdella miljoonalla eurolla kattuva rahasto, jolla rahoitetaan Suomen kalastuselinkeinon ja kalanjalostuksen kehittämistä. Korvaussumma perustuu Suomen Maa- ja metsätalousministeriön lausuntoon (VN/3304/2024-MMM-2) tämän hankkeen lupahakemuksesta (Gävleborgin lääninhallitus, diaarinumero 3786–2023).

Koivurinta Mikko
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Deinhardt Manuel
Varsinais-Suomen ELY - Kalatalousviranomainen

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto (PKL)

Tapsitie 6

90620 Oulu

Suomen ympäristökeskus

Viite: Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta (diaarinumero SYKE/2024/188)

Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto (PKL) antaa oheisen lausunnon viitteessä mainitusta asiasta.

Eystrasalt-merituulivoimapuiston rakentamisella Ruotsin talousvyöhykkeelle voi olla merkittäviä haitallisia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Nämä kohdistuvat sekä paikallisiin että vaeltaviin kalakantoihin ja kaupalliseen kalastukseen. Suunniteltu tuulivoimapuisto sijaitsee vain 13 kilometrin päässä Suomen talousvyöhykkeestä. Tämän vuoksi näemme tarpeelliseksi lausua asiasta.

Tällä hetkellä Itämeren pääaltaan pohjoisosiin ja koko Pohjanlahdelle aina Perämeren myöten on suunnitteilla massiivisia merituulipuistohankkeita sekä Ruotsin että Suomen puolella ja etenkin molempien maiden talousvyöhykkeillä. Näiden hankkeiden vaikutuksia vaelluskaloihin tai paikallisiin kalakantoihin sekä kaupalliseen kalastukseen ei ole selvitetty eikä arvioitu riittävästi. Kuinka suuria merialueita tuulivoimapuistot tulevat rakentamis- ja käyttövaiheessa sulkemaan kaupalliselta kalastukselta kokonaan? Erityisesti eri hankkeiden kumulatiiviset yhteisvaikutukset sekä Ruotsin että Suomen puolella ovat jääneet kokonaan arvioimatta. Kumulatiiviset vaikutukset pitää arvioida puolueettomasti ja analysoida kriittisesti, jottei merialueella käy kuten kävi aikanaan vapaiden jokien rakentamisen kohdalla.

Selkämeri ja sen lähialueet ovat Suomen kalastuselinkeinolle erittäin tärkeitä silakan pyyntialueita, lisäksi merialueen matalikot ovat tärkeitä silakan kutualueita. Eysstrasaltin ympäristöstä kalastetaan vuosittain 5–8 miljoonaa kiloa silakkaa. Suurin osa Suomen silakkasaaliista kalastetaan Selkämereltä ja alueet ovat erittäin tärkeitä suomalaiselle kalastuselinkeinolle.

Perämerellä tehdään merkittävin osa vaelluskalojen (merilohi, -taimen ja vaellussiika) vuosittaisista istutuksista rakennettujen jokien suualueille. Sen lisäksi koko Itämeren alueen tärkeimmät merilohen luontaisen lisääntymisen joet (Tornionjoki ja Simojoki) ovat Perämerellä. Edellä mainitut vaelluskalat käyvät syönnöksellä Itämeren pääaltaalla saakka, jolloin ne liikkuvat merituulipuistoalueiden läpi mennessään syönnökselle ja palatessaan kudulle kotijokiinsa Perämerelle. Tällä hetkellä ei ole olemassa luotettavaa tutkimustietoa merituulipuistojen sekä niiden kaapelilinjoiden vaikutuksista vaelluskaloihin. Nämä pitää selvittää ennen kuin merialueille rakennetaan tuulivoimaa hallitsemattomasti. Tutkimukset tulee teettää puolueettomalla taholla (esimerkiksi SLU ja Luke) hankkeesta vastaavan tahon kustannuksella.

Edellä olevaan viitaten Suomen on ehdottomasti osallistuttava Ruotsin talousvyöhykkeellä suunniteltaviin merituulivoiman rakentamishankkeisiin.

Oulussa, 26.2.2024

Timo Matinlassi, Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liiton puheenjohtaja

Vesa Rantanen, Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liiton toiminnanjohtaja

Rantanen Vesa

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Johdanto

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulivoima-alueen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta. Selkämerellä sijaitsevalle hankealueelle on suunniteltu enimmillään 286 tuulivoimalaa ja hankealueen pinta-ala on 949 neliökilometriä. Palautteessa tulisi keskittyä näkemyksiin hankkeen todennäköisesti merkittävistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista Suomen kannalta. Luke ottaa lausunnossaan kantaa vain omaan toimialaansa liittyviin asioihin.

Lausunto

Ruotsin talousvyöhykkeellä sijaitseva ympäröivää merialuetta huomattavasti matalampi Eystrasaltin hankealue ei ole tärkeä kalastusalue, mutta sen ympärillä olevat alueet ovat tärkeitä silakan pyyntialueita sekä ruotsalaisille että suomalaisille troolialuksille. Arviointiselostuksessa todetaan, että kaupallisten kalastajien mukaan Eystrasaltin alue olisi tärkeä silakan kutualue. Alueella esiintyy jonkin verran myös alle 20 metrin syvyisiä kovapohjaisia alueita, joilla kartoitusten mukaan esiintyy ruskolevää. Juuri nämä hankealueen matalimmat osat voisivat olla tärkeitä kutupaikkoja Selkämeren syyskutuiselle silakalle, jonka yleisesti Itämerellä tiedetään kutevan ulompana merellä kuin kevätkutuisen silakan. Tällä hetkellä syyskuisen silakan merkitystä tai osuutta Selkämeren silakkakannoissa ja -saaliissa ei tunneta. Selkämeren silakkakannan geneettistä rakennetta käsittelevä tutkimus on Ruotsissa vasta käynnistynyt. Luke katsookin, että kalastajilta saatuun tietoon tulisi suhtautua vakavasti ja hankealueen matalimpien kohtien merkitys silakan kutualueena tulisi huolellisesti kartoittaa esimerkiksi säännöllisin väliajoin tehtävillä sukelluksilla tai muulla luotettavalla menetelmällä. Asian tärkeyttä lisää se, että Eystrasaltin lisäksi Selkämeren

avomerialueella on vain pari muuta laajempaa alle 20 metrin syvyyteen ulottuvaa matalikkoaluetta, jotka kaikki sijaitsevat Ruotsin talousvyöhykkeellä.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankealueen kautta tai sen lähistöllä kulkee merkittäviä määriä lähinnä kuikkia, laulujoutsenia ja hanhia. Alueella liikkuu myös selkälokkeja. On epätodennäköistä, että pelkästään Eyrasaltin tuulivoima-alueen toteutumisesta aiheutuisi havaittavia Suomen puolelle ulottuvia linnustovaikutuksia. Selkämerelle on suunnitteilla useita suuria tuulivoimala-alueita sekä Ruotsin että Suomen merialueelle. Jos useita hankkeita toteutuu, niiden yhteisvaikutukset etenkin alueen läpi muuttaviin lintuihin voivat pahimmillaan osoittautua joidenkin lajien kohdalla merkittäviksi. Yhteisvaikutuksia on kuitenkin käytettävissä olevilla tiedoilla erittäin vaikea ennakoida. Mahdollisia vaikutuksia tulisi pyrkiä ennakoimaan ja arvioimaan laajassa valtioiden välisessä yhteistyössä, tarvittaessa lajien koko elinalueet kattavasti. Samalla tulisi osoittaa selkeimmät tietopuutteet ja ryhtyä määrätietoisesti keräämään yhteisvaikutusten ennakkoinnissa tarvittavaa lisätietoa.

Thessler Sirpa
Luonnonvarakeskus

Lappalainen Antti
Luonnonvarakeskus

Finsk-svenska gränsälvskommisionens yttrande gällande bedömningsrapport och ansökan om tillstånd av en havsbaserad vindkraftspark Eystrasalt i Sveriges ekonomiska zon

Finsk-svenska gränsälvskommisionen noterar att kommissionen inte finns med på sändlistan för remissen i fråga. Trots att lokaliseringen för projektet är utanför det geografiska tillämpningsområdet för gränsälvsöverenskommelsen mellan Sverige och Finland (*Prop 2009/10:212*) kan projektet ha påverkan som sträcker sig till Torne älv genom påverkan på vandringsfisk. Torne älvs lax vandrar ända till Södra Östersjön och korsar därmed sannolikt projektområdet, eller havskablar som leder producerad el till lands. I gränsälvsöverenskommelsens syfte konstateras att särskilt vikt ska fästas vid skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden (art. 2.2.d). Kommissionen lyfter att denne bör räknas som sakägare i frågan då havliga aktiviteter såsom storskalig havsbaserad vindkraft kan möjligtvis påverka vandringsfiskbestånden.

Finsk-svenska gränsälvskommisionen anser det viktigt att Finland deltar i samrådet gällande havsbaserade vindkraft projektet Eystrasalt. Kommissionen lyfter att gränsöverskridande påverkan inte kan uteslutas särskilt när det gäller vandringsfiskbestånden.

Vid skrivande stund finns det fortfarande begränsat med kunskap om möjlig påverkan på vandringsfiskbestånden från havsbaserad vindkraft. Med tanke på den stora mängden planerad havsbaserad vindkraft i Östersjön och Bottenviken anser gränsälvskommisionen det viktigt att agera enligt försiktighetsprincipen och grundligen utreda möjlig kombinerad och kumulativ påverkan på vandringsfiskbestånden från samtliga planerade vindkraftsprojekt i hela Östersjöområdet som helhet.

Yttrandet har beretts av kommissionens vatten- och miljöingenjör Simja Lempinen. Kommissionen har godkänt yttrandet via e-post 21 februari 2024 och yttrandet har sparats i ACTA diariehanteringssystem.

Finsk-svenska gränsälvskommisionen

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Centralförbundet för Fiskerihushållning tackar för möjligheten att lämna utlåtande gällande den planerade vindkraftsparken Eystrasalt. Den planerade parken ligger i Bottenhavet, bara 13 kilometer från Finlands ekonomiska zon och påverkar det finländska kommersiella fisket. Finlands Yrkesfiskarförbund har redan i januari lämnat in ett utlåtande till länsstyrelsen i Gävleborg som vi vill ge vårt stöd för. Finlands Yrkesfiskarförbunds yttrandet tar mycket grundligt ställning till hur fisken och fisket påverkas av den planerade havsvindparken vid Eystrasalt.

Området kring Eystrasalt är ett mycket viktigt område för det finländska strömmingsfisket. Här fiskas på årsbasis cirka 5–8 miljoner kilo strömming. Områdets betydelse för strömmingslek får inte heller underskattas.

Vi anser att miljökonsekvensbedömningen som gjorts förringar det planerade projektets effekter på både fiskbestånden och fisket i området.

Även på den finska sidan av Bottenhavet och Bottniska viken planeras en kraftig utbyggnad av havsvindkraft. Förutom de lokala effekterna på fiskbestånden och möjligheterna att bedriva fiske, oroar vi oss över de sammanlagda och kumulativa effekterna av de svenska och finska vindkraftsprojekten. I tillståndsprocesserna beaktas inte de sammanlagda och kumulativa inverkningarna av alla projekt under planering. Vi anser att det behövs mer koordinering och analys av den sammanlagda inverkan av havsvindkraftsprojekten i Sverige och Finland, innan man går in för att bevilja tillstånd till enskilda projekt.

Förutom mer regionala effekter på fisken och fiskeleken påverkas även vandringsfiskar. Oron är stor för exempelvis lax som vandrar mellan födosökningsområdena i södra Östersjön upp till älvarna i norr och som i hög grad kommer att beröras av all den utbyggnad av havsvindkraft som sker i Östersjön. Flera på varandra följande vindkraftsparker med tillhörande kabeldragningar kan störa laxens vandring i havet och fördröja vandringen till lekälvarna. Problemet här är betoningen på ordet kan. För tillfället finns det för bristfälligt med data havsvindkraftens inverkan på fiskbestånden.

Vi behöver en grön omställning, men för att omställningen ska vara grön måste forskningen om havsvindkraftens påverkningar göras tillräckligt noggrant för att man ska kunna fatta välavvägda beslut. Detta gäller Esysalt -projektet liksom alla andra havsvindparker.

Helsingfors den 20.2.2024

Malin Lönnroth

Fiskeribiolog

Vesa Karttunen

Verksamhetsledare

Lönnroth Malin
Kalatalouden Keskusliitto

Lappträsk 26.1.2024

Länsstyrelsen Gävleborg

Referens Begäran om yttrande 13.12.2023, diarienummer 3786-2023

Yttrande, område för havsvind; Eystrasalt Offshore i Sveriges ekonomiska zon

Sökande: Eystrasalt Offshore Ab

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL – Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry avger följande yttrande i ärendet:

Allmänt

Eystrasalt Offshore Ab söker tillstånd för ett stort industriområde för havsvind i Bottenhavet, nära den finska ekonomiska zonen (på 13 kilometers avstånd).

Yrkesfiskarförbundet ställer sig mycket kritisk till områden för havsvind. Havsbaserad vindkraft på fiskeplatser, och där fisken reproducerar sig eller har en större del av sin livscykel, påverkar negativt möjligheterna att utöva kommersiellt fiske. Speciellt för pelagiskt fiske är samexistens med vindkraft på samma yta i dagsläget omöjligt och vindkraftsområden konkurrerar därför med fiskenäringen.

Vid utbyggnad av havsbaserad vindkraft överförs stora vattenområden till privata intressen och för exklusivt utnyttjande, som i praktiken utesluter annan användning. Det allmänna överförs till det privata.

Rätt till fiske

Det bör för det första påpekas att Finland, och därmed fiskefartyg under finsk flagg, har enligt EU-lagstiftningen rätt till tillträde och att fiska in till fyra nautiska mil från Sveriges baslinje i Östersjön. Ett möjligt anläggande av området inkräktar därmed på fiskets rätt till att nyttja området och utöva näringsverksamhet.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

Ovan nämnda rätt, vilken införts i EU-lagstiftningen i samband med Sveriges och Finland medlemskap i unionen, och även senare förnyats, bygger på historiskt fiske i varandras zoner.

Det bör ytterligare poängteras att ifrågavarande område är nära gränsen för Finlands ekonomiska zon. Det är därför oundvikligt, att industriområdet även ger effekter på miljön och verksamheter i Finlands ekonomiska zon. Möjliga kabeldragningar på Finlands område ger ytterligare konsekvenser.

Inverkan på kommersiellt fiske

Finlands Yrkesfiskarförbund konstaterar att det finländska trålfisket efter strömming och vassbuk är volymmässigt omfattande i Bottenhavet, också i det planerade industriområdet samt i dess absoluta närområde (=fångstrutorna omkring Eystrasalt).

I miljökonsekvensbedömningen (i fortsättningen MKB) rapporteras om fisket i området och kring området, också för det finska fiskets del. Materialet är till den del bristfälligt att exakta fiskemönster och tråldragen (trålspar) inte framkommer ur materialet. Fisket bedrivs i första hand längs med djupkurvorna längs västra, södra och östra kanten av Eystrasaltbanken, men det är också tydligt att i fiskemönstret inkluderar tråldrag tvärsigenom parken. Detta gör också att man underskattar värdet av det yrkesfiske som bedrivs inom området, då det kan hänga samman med tråldrag som till en del sträcker sig även utanför området. Analysen av yrkesfisket även utifrån detta hänseende bör göras om och kompletteras med de faktiska tråldragen föra att åskådliggöra fiskets geografiska nyttjande av området.

Klart är att området och dess närområde är ett speciellt viktigt område för det trålfiske som söker stor strömming för den finländska fiskförädlingens behov (strömmingsfilé). Det är uppenbart att ett industriområde Eystrasalt också påverkar förutom området också möjligheterna att bedriva fiske i närområdet.

MKB bilaga (M12) analyserar områdets ekonomiska effekter på yrkesfisket, men analysen är tyvärr bristfällig till sitt innehåll, måhända beroende av att anlitade konsulter inte har tillräckliga kunskaper om den finländska fiskerinäringen. Analysen i M12 anser att effekterna är *försumbara* och att *fiskerinäringen har möjlighet att flytta fisket inom en mycket stor yta – hela Bottenhavet och Bottenviken*.

Fiskerinäringen i Finland delar absolut inte denna bedömning. Som konstaterat finns i området och i närområdet specifikt storvuxen strömming, som nödvändigtvis inte kan hittas i andra områden. De prisuppgifter som används motsvarar ej dagens situation och den mera exakta prisstatistik (filéströmming) som kan hittas på finska Naturresursinstitutets nätsidor www.luke.fi.

Fiskemönster som uppstått under en lång tid och enligt de förutsättningar naturen skapat, slås också i spillror. Fiskbestånden och fisket t.ex. i Bottenviken är av annan karaktär och Bottenviken begränsas också nyttjandet av större fartyg som nu används i och kring Eystrasalt.

Finland har nationella mål för att öka produktionen och användningen av livsmedelsströmming (program för att befrämja användningen av inhemsk fisk och regeringsprogrammet 2023). Fisket kring Eystrasalt har därför en särskild betydelse för fiskerinäringen och också för förädlingsindustrin på land med dess investeringar. Användningen av livsmedelsströmming är i Finland mångdubbel jämfört med situationen i Sverige.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

Analysen gällande yrkesfiskets bedrivande och inverkan på värdekedjan för strömming behöver göras om från grunden, företrädesvis av aktörer som känner finskt fiske och finsk fiskförädling.

Naturrekursinstitutet i Finland har hösten 2023 gjort en utredning om den finska fiskeflottans fiskeområden i Östersjön 2010–2022 och i den poängterats Finngrundets och Saltbankens betydelse för produktion av livsmedelsströmming och också det omöjliga att kombinera havsvind och fiske (rapporten https://sakl.fi/wp-content/uploads/luke-luobio_102_2023.pdf, på finska, speciellt bild 10). I rapporten finns också uppgifter om svenskt fiske.

Lekområden för strömming

Yrkesfiskare som under årtionden har nyttjat området har en klar bild av att Eystrasalt har en betydelse för strömmingens lek. Det är därmed förvånande att sökanden avvisar den oro som fiskarna fört fram bland annat i enkäter och i övriga sammanhang. Eystrasalt är ett av de största utsjögrunden och om det finns delar av populationen eller till och med delpopulationer som är beroende av området, bör detta beaktas med största allvar under tillståndsbehandlingen. Frågan aktualiseras ytterligare av att strömmingsbeståndens tillstånd och framtid har väckt stor diskussion och oro under de senaste åren. Det finns en uppenbar risk att anläggningen av en större vindkraftsanläggning på Eystrasaltbanken kommer medföra allvarliga störningar av strömmingens lek som kan få varaktiga negativa konsekvenser för strömmingsbeståndet i ett större omgivande område.

Vi anser att utförda fältundersökningar utgör ett synnerligen undermåligt underlag för att kunna dra några slutsatser om fiskförekomst samt förekomst av eventuell strömmingslek i området. Ett tillförlitligt underlag måste baseras på upprepad provtagning under många olika tillfällen under året och under flera års tid för att kunna ge mer än den ögonblicksbild som bolaget nu förlitar sig på som underlag för sin analys av fisksamhället. Trots dessa brister indikerar eDNA-studien tydligt att strömmingslek sannolikt förekommer på Eystrasalt under i juni. Likväl utgår bolaget tvärtom i sin fortsatta analys av påverkan på strömming att någon lek inte sker inom området.

Att strömmingslek skulle förekomma vid Eystrasaltbanken är alltså något som bolaget verkar vilja förneka eller förminska betydelsen av på flera ställen i bland annat MKB, trots att fältundersökning indikerar att strömmingslek förekommer. Bolaget skriver bland annat i Kap 9 MKB om fisk och påverkan på fisk: ”Eftersom utförda undersökningar inte kunnat konstatera lek i området för Eystrasalt finns det inte heller skäl att misstänka att området är viktigt för ägg och larver”. ”Som beskrivits ovan förekommer inget känt lekområde för strömming inom det planerade projektområdet”. ”Eftersom bedömningen utgår ifrån att strömmingen på Eystrasaltbanken inte tillhör en egen delpopulation kan berörd strömmingspopulation antas ha gott om lekområden utanför projektområdet med hög potential för lek vid kusten och vid vissa andra utsjöbankar. Sammantaget bedöms miljövärdet som liten.”

Det kan konstateras att både HaV och Länsstyrelsen i sina tidigare yttranden sett stora behov av kompletteringar från bolaget när det gäller just information om strömmingens lek och genetiska tillhörighet vid Eystrasalt. Vi delar samma oro kring den stora okunskap som finns avseende strömmingens lek på Eystrasalt och utifrån våra fiskares erfarenhet av att området är ett viktigt lekområde, anser vi att området är högst olämpligt för vindkraftsexploatering. Ansökan bör därmed avslås, eller som åtminstone bör inkrävas ytterligare och betydligt mer omfattande kunskapsunderlag innan något beslut kan fattas om ansökan.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

I fråga om sedimentation av suspenderat material skriver bolaget att strömmingsägg och larver kan påverkas negativt, och att ägg kan begravas och dö. Dels argumenterar bolaget att strömmingslek inte sker i området, och dels att om den ändå sker kan strömmingen leka någon annanstans och därmed inte spelar någon roll för populationen som helhet. Vi protesterar kraftigt mot detta synsätt och kräver att Länsstyrelsen i Gävleborg värnar om strömmingens lekområden och vidtar alla nödvändiga åtgärder för att minimera negativ påverkan på strömmingens lek vid en eventuell vindkraftsetablering. Om ett tillstånd för vindkraft ges, trots områdets olämplighet, måste detta beaktas i tillståndsvillkor, så att grumlande anläggningsarbeten inte kan riskera att påverka lektider för strömming, samt ägg- och larvutveckling negativt.

Övrigt

Fiskerinäringen och företagen uttrycker en oro över hur industriområden för havsvind påverkar fiskens beteende och reproduktion. Ändrade strömmar och omblandning, kroniska lågfrekventa undervattensljud och vibrationer samt elektromagnetiska fält runt nedspolade kablar kan alla påverka fisken, bland annat fiskens vandringsbeteende. Olika fiskarter kan reagera olika och varje arts unika biologi behöver tas hänsyn till. Detta är områden där mycket kunskap ännu saknas.

Bolaget anger att även med skyddsåtgärder kommer strömming som befinner sig inom nästan en mils radie (9,3 km) få hörselskador vid pålningsarbeten för vindkraftsområdet. Dödliga skador på larver och ägg anges kunna förekomma upp till 1,8 km från pålning. Vi anser att detta är en oacceptabel negativ påverkan på fisksamhället.

Det saknas tillräcklig kunskap och studier om hur undervattensljud och sedimentspridning i samband med anläggning och drift kan påverka olika levnadsstadier av strömming samt strömmingens beteende i samband med reproduktion och födosök. Vi anser att detta är grundläggande och viktigt kunskap som behöver finnas innan någon vindkraftsetablering genomförs.

Bolaget anger att de har för avsikt att släppa ut kylvatten från omriktarstationer 10 meter under ytan på flera platser i området. Kunskapen om hur lokal uppvärmning kan påverka ekosystemet och de organismer som befinner sig nära utsläppspunkterna verkar vara ytterst begränsad. En detaljerad modellering av utsläppen behöver göras samt att ett bättre kunskapsunderlag behövs om hur denna lokala uppvärmning kan påverka ekosystemet på olika nivåer.

Nyligen har SMHI visat att *havsströmmar, salthalt och temperatur – både vid havsytan och vid havsbotten – är några av de parametrar som påverkas av havsbaserad vindkraft. Dessutom påverkas havet långt utanför själva vindkraftsparken när vindkraftsverken är i drift (SMHI pressmeddelande 13.12.2023)*. Detta i sin tur påverkar bland annat fiskar och deras beteende. Denna aspekt har inte beaktats i föreliggande MKB.

Bedömningen av den ackumulerande effekten av flera industriområden för havsvind är till dags dato otillräcklig och bör göras innan tillstånd ges ens för den första anläggningen i Bottniska vikens havsområde.

Det är väl känt, att en enorm kapplöpning för tillfället är på gång, flera företag reserverar och planerar områden för havsvind, utan att havsvindsindustrins effekter för Östersjöns miljö och fauna samt övriga verksamheter är tillräckligt utforskad av oberoende forskning.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

Påpekanden

Enligt uppgift har finländska myndigheter ej erhållit information om tillståndsansökan. De blev medvetna om tillståndsförfarandet först efter att Finlands Yrkesfiskarförbund meddelat dem om ärendet. Esbo konventionens krav bör uppfyllas. Tilläggstid till berörda instanser i Finland bör beviljas.

Sammandraget av MKB på finska innehåller vissa tydliga översättningsfel.

Ställningstagande, yrkanden

Finlands Yrkesfiskarförbunds primära yrkande:

Ansökan inlämnat av Eystrasalt Offshore Ab gällande industriområde för havsvind Eystrasalt Offshore bör avslås, när ett industriområde för havsvind vid Eystrasalt inverkar menligt på strömmingsbestånden i Bottenhavet och försämrar möjligheterna till lönsamt trålfiske i området och dess närområde samt försämrar tillgången till råvara för förädlingsindustrin. Tillgång till råvara för livsmedelsproduktion är en del av den finska självförsörjningsberedskapen.

I fall av att tillstånd beviljas, är Finlands Yrkesfiskarförbunds sekundära yrkanden följande:

1. Trålfisket i området och dess närområde skall kunna fortgå med minsta möjliga begränsningar och men;
2. Pålningssarbeten och grumlande arbeten i området ska förläggas till en tid på året när fiskarnas lek inte riskeras störas;
3. De skador och förluster projektet förorsakar fiskeriföretag i Sverige och Finland bör ersättas till fullo – både under områdets byggnadsskede och under industriområdets operativa tid;
4. En del av intäkterna från produktionen på industriområdet bör kanaliseras till en fond, från vilken kompenseras långsiktiga men. Från fonden kompenseras de långsiktiga men verksamheten åsamkar fisket, och från den kan riktas medel till att trygga näringens fortbestånd i en förändrad verksamhetsmiljö, samt finansieras åtgärder som strävar till att restaurera de skador verksamheten förorsakar havsmiljön;
5. Ett långsiktigt program för uppföljning bör uppgöras, ett insamlande av data om fiskar och andra marina djur, programmets resultat bör vara tillgängliga för myndigheter och forskare för objektiv utvärdering;
6. En djupstudie bör separat verkställas för Eystrasalt-områdets betydelse för strömmingsbestånden i Bottniska viken och den bör följas upp kontinuerligt;
7. Vid avveckling bör villkor vara ett fullständigt återställande av miljön till ursprungsstadiet;
8. Även om kabeldragningar (möjligen också till finska fastlandet) avgörs vid ett senare tillfälle, bör kabeldragningar göras så att de ej hindrar eller på något sätt försvårar trål- eller kustfiske; samt
9. Ansökan får ej bifallas, innan samtliga kabeldragningar är planerade och byggs på så sätt att punkt 7 ovan uppfylls.

Förbundet ställer sig i princip positiv till:

Villkor om (villkor 19 i ansökan) om säkerhet för avvecklande och återställning om 9 MSEK per verk. Kravet bör ingå i möjligt tillstånd.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

Sökanden har meddelat att den åtar sig att initiera och finansiera ett samarbetsprojekt med berörd del av yrkesfisket. Åtagandet bör tas in som villkor i möjligt tillstånd och åtagandet bör absolut också gälla för fiskerinäring och fiskeriföretag i Finland. Finlands Yrkesfiskarförbund meddelar sin möjlighet att vara part i ett sådant möjligt projekt.

Förbundet förbehåller sig rätten att inkomma med ytterligare meddelanden och krav i frågan.

[Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL – Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF ry](#)

Kim Jordas
verkställande direktör
fiskeriråd

+358 400 720 690
sakl@sakl.fi

Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf företräder yrkesfiskarna och fiskerinäringen i Finland. Våra medlemmar svarar för över 90 procent av den totala strömmings- och vassbuksfångsten i Finland. Cirka 30 trålare svarar för merparten av fångsten. Bottenhavet är det huvudsakliga fångstområdet.

Suomen ympäristökeskus
kirjaamo@syke.fi

viite: Lausuntopyyntönnö 5.2.2024, SYKE/2024/188

LAUSUNTO RUOTSIN TALOUSVYÖHYKKEEN EYSTRASALTIN MERITUULIVOIMALAN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Suomen ympäristökeskus on vastaanottanut Ruotsin ympäristöviranomaiselta (Naturvårdsverket) YK:n Euroopan talouskomission valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (SopS 67/1997, Espoon sopimus) 4 ja 5 artiklan mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiasiakirjat, jotka sisältävät arviointiselostuksen ja lupahakemuksen. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisesti Suomen ympäristökeskus on Espoon sopimuksen toimivaltainen viranomainen Suomessa. Hankkeesta vastaavana ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on Ruotsin ympäristöviranomainen (Naturvårdsverket).

Ympäristöministeriö on pyytänyt Satakuntaliitolta lausuntoa arviointiselostuksesta. Palautteessa pyydetään erityisesti keskittymään näkemyksiin hankkeen todennäköisesti merkittävistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista Suomen kannalta sekä kuulemisasiakirjojen sisällöstä. Myös muilla Suomen viranomaisilla, asukkailla ja yhteisöillä on mahdollisuus antaa lausuntoja ja esittää mielipiteensä.

Eystrasalt Offshore sijaitsee Ruotsin talousvyöhykkeellä Selkämerellä, lähimmillään noin 60 km Ruotsin rannikolta. Etäisyys Suomen talousvyöhykkeeseen on noin 13 km ja lyhin etäisyys Suomen rannikolle on noin 110 km. Suunnitellun tuulivoimaloiden alueen pinta-ala on noin 949 km², ja sen keskisyvyys on noin 42 m. Hankealueella on poikkeuksellisen suotuisat tuuliolosuhteet, minkä ansiosta hankkeen vuotuiseksi sähköntuotannoksi arvioidaan 15 TWh.

Hankkeesta vastaava sisällyttää hankkeen nyt vireillä olevaan YVA-prosessiin itse tuulivoimaloiden alueen ja tuulivoimaloiden väliset kaapeliyhteydet. Myöhemmin tutkittaneen tuulivoimalan kaapeliyhteys- ja liittymispistevaihtoehdot olemassa olevaan verkkoon.

Kannanotot

Satakuntaliitto kiittää Suomen ympäristökeskusta lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta esittää kannanottoja Eystrasaltin merituulivoimahankkeen YVA-selostuksesta. Satakuntaliitto on jo aikaisemmassa vaiheessa nostanut esille Satakunnalle ja laajemminkin Selkämeren alueelle tärkeitä teemoja, kuten luontoarvot, kalastuselinkeino, merenkulku sekä muuttavat linnut, ja painottanut niitä koskevan vaikutustenarvioinnin merkitystä. Näitä on käsitelty laajasti myös Suomen merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatioryhmän kautta Ruotsin päivitettävään merialuesuunnitelmaan annetussa lausunnossa.

Lausunnolla ja kommentoitavana olevassa käännetyssä YVA-selostuksessa on päädytty monen toimialan suhteen siihen lopputulokseen, että Eystrasaltin merituulivoimaloiden alueen mahdollisesti aiheuttamat vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Satakuntaliitto korostaa edelleen muutamia merituulivoimaan liittyviä Suomelle erityisen tärkeitä näkökulmia, jotka saattavat olla ajankohtaisia myös Eystrasaltin aluetta suunniteltaessa. Selkämerellä on ensiarvoisen tärkeää yhteensovittaa merituulivoiman tuotanto merenkulun ja kalastuselinkeino kanssa, sekä turvata kalakantojen uudistuminen ja estää haitalliset vaikutukset muuttavalle linnustolle.

Merituulivoiman lisääntymisen vuoksi on tärkeää yhteensovittaa se merenkulun tarpeisiin Pohjanlahdella. Pohjanlahden jäätyminen on ainutlaatuista koko Euroopassa ja merituulivoimaa kehitettäessä on otettava huomioon meriliikenteen toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa ja myös ns. kovina jäätalvina. Tuulivoimaloiden rakenteiden aiheuttamat vaikutukset jäätymiseen ja jäähän eivät ole vielä tiedossa riittävällä tarkkuudella. Merikuljetusten turvaaminen liittyy vahvasti myös huoltovarmuuteen ja merialueiden turvallisuuteen, jotka vallitsevassa geopoliittisessa tilanteessa ovat Suomelle ja varmasti myös Ruotsille erityisen merkittäviä.

Vuonna 2023 valmistuneen Suomen ympäristökeskuksen selvityksen Suomen troolilaivaston kalastusalueet Itämerellä vuosina 2010–2022 (julkaisun pysyvä osoite: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-813-3>) mukaan Suomalaiset kalastusalueet kalastavat merkittäviä tuntimääriä Saltbankenin matalikon länsi- ja pohjoispuolella. Lausunnolla olleesta aineistosta ei käynyt ilmi, onko selvitetty ja arvioitu, voiko Eystrasaltin alueella tapahtuvalla voimakkaalla rakentamistoiminnalla olla vaikutuksia alueen kalakantojen uudistumiseen ja siten saaliisiin Eystrasaltin alueen ulkopuolella.

Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyö on tärkeää kehitettäessä merituulivoimaa Selkämerellä ja Pohjanlahdella. Kun eri toimialojen tarpeista ja näkökulmista keskustellaan yhdessä ja yhtenäistetään suunnittelukriteerejä, voidaan paremmin muodostaa yhtenäinen kuva Pohjanlahdella tapahtuvasta kehityksestä ja hankkeiden yhteisvaikutuksista.

Lausunnon on valmistellut Anne Nummela, anne.nummela@satakunta.fi

SATAKUNTALIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta kirjaamo@satakunta.fi

Väyläviraston lausunto Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Väylävirastolta lausuntoa Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta. Eystrasalt merituulipuisto sijoittuu Selkämerelle Ruotsin talousvyöhykkeelle noin Porin ja Merikarvian tasalle. Alue on 13 km etäisyydellä Suomen talousvyöhykkeestä.

Merialueelle suunniteltavilla tuulivoimapuistoilla voi olla vaikutusta merenkulun turvallisuuteen, tutkajärjestelmien ja radiolaitteiden käyttöön sekä liikennejärjestelmän sujuvuuteen. Väylävirastosta annetun lain (862/2009) mukaan Väylävirasto vastaa muun muassa liikenteenohjauksen järjestämisestä ja turvaa talvimerenkulun edellytykset.

Alueen läpi ei avovesikaudella kulje Suomeen suuntautuvaa merenkulkua ainakaan merkittävässä määrin. Alueen itäosan kanssa päällekkäisen Ruotsin merialuesuunnitelman mukaisen merenkulun liikennöintialueen kautta kulkee pääosin Ahvenanrauman ja Husumin sekä Örnköldsvikin välistä liikennettä. Ahvenanraumalta Vaasaan ja Perämerelle kulkeva liikenne kulkee avovesikaudella pääsääntöisesti idempää Suomen talousvyöhykkeellä.

Eystrasaltin alueella on esiintynyt merijäätä kolmena talvena viimeisen 13 talven aikana ja lisäksi yhtenä talvena merijäätä on esiintynyt Selkämerellä niin kattavasti, että se olisi voinut vaikuttaa alueen liikennetiheyteen. Ankarana jäätalvena, jonka aikana Selkämeri jäätyy, alueella olisi vaikutusta Selkämeren talvimerenkulun järjestämiseen. Talvimerenkulkuun vaikuttavat paitsi merituulivoimarakentamisen aiheuttama liikennöintialueen pieneneminen, myös alusten turvallisten odotuspaikkojen väheneminen. Jääpeitteisenä aikana liikenne ei kulje avovesikauden tapaan suoraviivaisia reittejä pitkin vaan liikenne ohjautuu sinne, missä jääolot mahdollistavat liikenteen. Lisäksi merituulivoiman rakentamisella voi olla vaikutusta avustustarpeeseen, jos merituulivoima-alueiden väliin jää liikennöintikäytäviä, joihin kauppalaivoja ei voida jääoloissa päästää ilman jäänmurtaja-avustusta.

Selkämeren keskiosiin on suunnitteilla lukuisia muitakin tuulipuistoalueita. Eystrasaltin itäpuolelle sijoittuu Ruotsin talousvyöhykkeelle yksi suunnitteilla oleva merituulivoima-alue ja samalla korkeudella on myös Suomen talousvyöhykkeelle suunnitteilla laajoja merituulivoima-alueita.

4.3.2024

VÄYLÄ/877/00.03.02/2024
Julkinen

Lisäksi alueen etelä- ja lounaispuolella on Ruotsin talousvyöhykkeelle suunnitteilla neljä merituulivoima-aluetta. Näin laajan ja alueellisesti keskittyneen tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutus alueen merenkulkuun olisi huomattava ja Väylävirasto katsoo, että eri alueiden yhteisvaikutusta etenkin merenkulun turvallisuuteen ja sujuvuuteen tulisi tarkastella huomattavasti tarkemmin hankkeen YVA-arviointiselostuksessa.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Väylävirastossa asian on ratkaissut vesiväyläosaston johtaja Elisa Mikkolainen ja esitellyt merenkulun asiantuntija Lauri Kuuliala.

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency's service for
electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	Lauri Kuuliala
Allekirjoitusaika	04.03.2024 13:09
Allekirjoittaja	Elisa Mikkolainen
Allekirjoitusaika	04.03.2024 15:02

ASIAKIRJAT

Asiakirja	Väyläviraston lausunto Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt.pdf
-----------	--

LAUSUNTO

04.03.2024

81/03.00.02/2024

Suomen ympäristökeskus

Lausuntopyyntö 05.02.2024, SYKE/2024/188

Ilmatieteen laitoksen lausunto Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Eystrasalt Offshore AB suunnittelee Eystrasalt Offshore -tuulipuiston rakentamista. Hankealue sijaitsee Ruotsi talousvyöhykkeellä Eystrasaltin rannikon ympärillä Perämerellä Hudiksvallin korkeudella. Etäisyys Suomen talousvyöhykkeeseen on noin 13 km ja lyhin etäisyys Suomen rannikolle on noin 110 km. Hanke koostuu enintään 256 tuulivoimalasta. Tuulivoimaloiden enimmäiskorkeus on 370 metriä. Hankealueen koko on 949 neliökilometriä. Syvyysolosuhteet puistoalueella vaihtelevat 13–70 metrin välillä, ja keskisyvyys on noin 42 metriä.

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta.

Ilmatieteen laitos on perehtynyt esitykseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Merentutkimuksen osalta Ilmatieteen laitos katsoo, että YVA selvitys on kattava. Huomautamme kuitenkin, että vaikka puiston alueella ei ole ympäristönseurantapistettä, niin esim. Ilmatieteenlaitos tekee Selkämerellä havaintoja vapaasti ajelehtivilla poijuilla, joiden liikettä voi kontrolloida varsin rajatusti, ja näin ollen tuulipuisto voi rajoittaa tällaisia havaintoja. Samalla toteamme, että suunniteltu puisto olisi erinomainen lokaatio pysyvälle ympäristönseurannan mittausasemalle, jonka hankekehittäjä yhdessä ympäristöseurantaa tekevien tahojen kanssa voisi toteuttaa.

Lisäksi huomautamme että 'wake-effect' ei ole suomeksi 'aaltovaikutus' vaan parempi käännös olisi 'puiston muodostama katvealue', suosittelemme että tämä käännösvirhe korjataan (tai käytetään englanninkielistä termiä) koska se saattaa aiheuttaa sekaannusta.

Säätutkaverkon osalta Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Helsingissä 04.03.2024

Aleksi Nummelin
Rannikko-oseanografian tutkimusprofessori
Merentutkimus
aleksi.nummelin@fmi.fi

Tiina Ylläsjärvi
Meteorologi
Havaintopalvelut
tiina.yllasjarvi@fmi.fi

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YVA-selostus

WPD Offshore Stockholm AB: n tytäryhtiö Eystrasalt Offshore AB (EYOAB) suunnittelee 286 tuulivoimalasta koostuvaa Eystrasaltin merituulivoimapuistoa Ruotsin talousvyöhykkeelle Selkämerelle. Hankealueen etäisyys Suomen talousvyöhykkeeseen on 13 km ja lyhin etäisyys Suomen rannikkoon on 113 km. Hanketta varten on laadittu ruotsinkielinen ympäristövaikutusten arviointi (YVA), joka kattaa Eystrasaltin merituulipuiston ja siihen liittyvien perustusten, kaapeleiden sekä verkko- ja muuntamoiden rakentamisen, käytön ja käytöstä poistamisen. Erillisenä hankkeena tutkittaisiin tuulivoimalan kaapeliyhteys- ja liittymispistevaihtoehdot olemassa olevaan verkkoon.

Lupahakemus

Eystrasalt Offshore AB hakee Ruotsin talousvyöhykelain (LSEZ) 5 §:n mukaista lupaa Ruotsin hallitukselta enintään 256 tuulivoimalasta koostuvan tuulipuiston, jonka kokonaiskorkeus on enintään 370 metriä keski-vedenkorkeudesta, rakentamiseen, toimintaan ja käytöstä poistamiseen. Lupa käsittäisi myös hankkeeseen liittyvät sähköasemat, muuntamot, laiturit, mittausmastot ja muut vastaavat rakenteet Ruotsin talousvyöhykkeellä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne, ja ympäristökeskus (jatkossa ELY-keskus) katsoo, että Eyrasalt Offshoren vaikutusarvioinnissa on monin osin kattavasti avattu tuulivoimalan mahdollisia vaikutuksia. Merituulivoimaa tässä mittaluokassa ei Selkämerellä ole, eikä siksi tutkimus- tai seurantatietoa ole saatavissa, joten tuulivoiman luontovaikutuksiin tulee suhtautua varovaisuusperiaatteella.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vaikutusalueelle kohdistuvia vaikutuksia ovat mahdollinen yhdyskaapeli Suomeen ja laajan reviirin omaavat, sekä muuttavat, että vaeltavat lajit. Yhdyskaapelia ei tämän hankehakemuksen puitteissa selvitetä, joten siihen ei ole kommentoitavaa.

Hankehakemuksessa vaikutukset muuttavaan linnustoon oli käsitelty hyvin suppeasti ja niiden perusteella jäi epäselväksi, onko tehty tarkkailu ja vaikutusten arvio ollut riittävällä tasolla. Suomeen toimitetussa materiaalissa ei ole avattu tarkkailumetodeja tai -määriä. Vaikutusarvion perusteella voi todeta, että muuton tarkkailun ajoittaminen oli haastavaa, eikä tarkkailua ehkä ole tehty optimaaliseen aikaan tai riittävässä määrin. Muuttolinnuston osalta ei tukeuduttu myöskään tutkatietoon tai kirjallisuuskatsauksiin. Avomerialueilla tutkaseuranta ja arvio vuosittaisen muuton vaihtelusta on tärkeää kokonaisvaikutusten arvioimiseksi. Arviointi lajikohtaisen muuton lentokorkeuden vaikutuksesta törmäysriskiin jäi myös yleispiirteiseksi. Tällä perusteella voidaan todeta, että vaikutukset alueen kautta muuttavan linnuston osalta jäävät epäselviksi. Muuttavan linnuston osalta selvityksiä tulisi täydentää ja koska kyseessä on uusi toiminto, tulisi muuton aikaisten vaikutusten lieventämisen keinoja harkita, kuten esimerkiksi tutkatarkkailua ja voimaloiden pysäyttämistä, mikäli törmäysriskiä aiheutuu. Pohjanlahden merkitystä arktisten vesilintujen muuttoalueena korostaa se, että monen uhanalaisen lajin Suomen pesimäkanta muuttaa lähes kokonaisuudessaan sitä kautta.

Merituulivoimalan yhteisvaikutusten arviointi oli myös riittämätön. Tosiasiallisesti toteutuvien voimala-alueiden suhteen ei ole varmuutta, mutta suunnitteilla olevat hankkeet tulee huomioida yhteisvaikutuksissa. Hankkeessa yhteisvaikutusten osalta on arvioitu vain toimijan omat alueelle sijoittuvat hankkeet. Vaikutusarvioinnissa on huomioitu vaikutuksia esimerkiksi laajan ruokailualueen omaavaan selkälokkiin ja arvion perusteella törmäysvaikutus on 2 selkälökkia vuodessa Eyrasaltin voimala-alueella. Arvioinnissa olisi tullut huomioida myös muut lentoreiteille osuvat voimala-alueet ja niiden mahdollisesti aiheuttama lisäkuolleisuus, sekä arvioida populaatiovaikutus selkälökille. Selkälokki on Suomessa erittäin uhanalainen ja sen kanta laskee edelleen.

Hankkeen vaikutuksia vedenlaatuun ja pohjaeläimistöön ei ulotu aluevesiin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen luvussa 6.1. on esitetty muuttuvat syvyys- ja virtausolosuhteet. Virtausmallinnusten tulokset ei näy kokonaisuudessaan kartoissa eikä tulosten luotettavuutta/luottamusväli ole mainittu. On riski, että vaikutuksia ulottuu myös Suomen puolelle, mutta todennäköisesti ei aluevesiin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella.

Näkyvyysanalyysin kartat (kuvat 6-12 ja 6-13) on rajattu niin, että vaikutusalue Suomen puolelle on rajattu pois. Esitystapa on puutteellinen, koska tarkoituksena on arvioida nimenomaisesti Suomen valtion puolelle aiheutuvia vaikutuksia.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Ylitarkastaja Johanna Mykkänen, Johtava asiantuntija Anna Bonde ja Ylitarkastaja Jussi Telaranta.

Asian on esitellyt Ylitarkastaja Jutta Lillberg-Puskala ja ratkaissut Ympäristönsuojelupäällikkö Anne Polso.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Lillberg-Puskala Jutta
Etelä-Pohjanmaan ELY

Lausunto

1.3.2024

MV/00240/2024

1 (3)

Suomen ympäristökeskus

Viite SYKE/2024/76

Asia Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus ja lupahakemus

Suomen ympäristökeskus on antanut Museovirastolle mahdollisuuden lausua Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuistohankkeen merkittävistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista ja kuulemisasiakirjojen sisällöstä. Museovirasto kommentoi asiaa vedenalaisen kulttuuriperinnön huomioimisen näkökulmasta.

Suomen ympäristökeskus on vastaanottanut Ruotsin ympäristövirastolta YK:n Euroopan talouskomission valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (SopS 67/1997, Espoon sopimus) 4 ja 5 artiklan mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiasiakirjat, jotka sisältävät arviointiselostuksen ja lupahakemuksen. Eystrasalt Offshore AB, jonka omistaa saksalainen emoyhtiö Skyborn Renewables GmbH (Skyborn), suunnittelee merituulivoimapuistoa Ruotsin talousvyöhykkeelle Perämerelle Eystrasalt Bankin alueelle. Hankealue on lähimmillään noin 60 kilometrin päässä Ruotsin rannikosta. Etäisyys Suomen talousvyöhykkeeseen on noin 13 km ja lyhin etäisyys Suomen rannikolle on noin 110 km. Suunnitellun tuulipuistoalueen pinta-ala on noin 949 km². Hankealueelle rakennetaan enintään 256 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 370 metriä.

Museoviraston kokemuksen mukaan ne vedenalaisen kulttuuriperinnön kohteet, joihin avomerellä sijaitsevalla rakennushankkeella voi olla vaikutuksia, ovat ennen muuta laivanhylkyjä. Hyllyillä voi olla historiallisia yhteyksiä eri valtioihin. Hylkyihin sekä niiden suojeluun ja tutkimiseen liittyvä kansainvälinen tiedonvaihto on yleinen käytäntö, mikä on edellytys kohteiden taustan ymmärtämiselle ja eduksi suojelulle. Vedenalaisen kulttuuriperinnön kohteet ovat kuitenkin tietyllä rajatulla alueella sijaitsevia fyysisiä jäännöksiä, joihin kohdistuvilla kartoitus-, suojelu- ja tutkimustoimilla ei ole rajat ylittäviä konkreettisia ympäristövaikutuksia.

Museovirasto toimii vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelusta vastaavana viranomaisena Suomen hallinnoimilla vesialueilla. Museovirasto toteaa, että hankkeella ei arvioida olevan vaikutusta Suomen vesialueiden vedenlaiseen kulttuuriperintöön. Museovirastolla ei ole huomautettavaa kuulemisasiakirjojen sisällöstä.

Vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun yhteyshenkilö Museovirastossa on Maija Matikka (maija.matikka@museovirasto.fi, puh. 0295 33 6284).

Yli-intendentti

Sirkkaliisa Jetsonen

Erikoisasiantuntija

Maija Matikka

Jakelu Suomen ympäristökeskus

Tiedoksi

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/00240/2024

**Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eustrasalt-
merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus ja
lupahakemus**

Asiakirja / Dokument / Document

MV/00240/2024-2

**Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eustrasalt-
merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus ja
lupahakemus**

Signed By: Matikka Maija 91288827V
Signed at: 2024-03-01 09:49:24 +02:00
Reason: I approve this document

Signed By: Jetsonen Sirkka 91320259T
Signed at: 2024-03-01 12:15:55 +02:00
Reason: I approve this document

Asia: SYKE/2024/188

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ei ole lausuttavaa.

Hautamäki Maiju
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Keneltä: "Veikkola Johanna" <johanna.veikkola@metsa.fi>
Lähetetty: torstai 29. helmikuu 2024 15.51.20
Kenelle: "Syke Kirjaamo" <Kirjaamo@syke.fi>
Aihe: Lausuntopyyntö koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta

Hei!

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua koskien Ruotsin talousvyöhykkeelle suunniteltavan Eystrasalt-merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja lupahakemusta.
Asiantuntijamme ovat perehtyneet asiaan ja todenneet, ettei meillä ole tarvetta lausua asiasta.

Ystävällisin terveisin,

JOHANNA VEIKKOLA
Pääjohtajan assistentti

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
01301 Vantaa
Finland

+358 (0)40 752 7707

Virallinen sähköposti osoitteeseen kirjaamo@metsa.fi

www.metsa.fi

LinkedIn: Metsahallitus
[Twitter: @metsahallitus](https://twitter.com/metsahallitus)
[Facebook: Metsähallitus](https://facebook.com/metsahallitus)
#metsahallitus

Luonnon arvon vastuullista kehittämistä yli sukupolvien.

§ 20

Lausuntopyynnöt, jotka eivät anna aiheutta Varsinais-Suomen liiton lausunnon antamiseen

Varsinais-Suomen liitto ei anna seuraavista lausuntopyynnöistä lausuntoa, koska liitolla ei ole niistä huomautettavaa eivätkä ne ole ristiriidassa Varsinais-Suomen maakuntakaavoituksen tai muun suunnittelun kanssa:

1. Auran kunta: Asemanseudun asemakaava (31/22.1.2024)
2. ELY-keskus: Kuusiston kartanon ja vahtituvan rakennussuojeluasian virellepanon laajentaminen (Lepola) (697/20.12.2023)
3. Kemiösaaren kunta: Dragsfjärdin itäisen saaristons rantaosayleiskaavan muutoluonnos (20/15.1.2024)
4. Kustavin kunta: Järviluodon ranta-asemakaavaluonnos (44/30.1.2024)
5. Naantalin kaupunki: Taimonrannan asemakaava (51/5.2.2024)
6. Paraisten kaupunki: Storäng II asemakaava (36/23.1.2024)
7. Paraisten kaupunki: Nagu Distilleryn asemakaava (61/12.1.2024) Naantalin kaupunki: Livonsaarenranta-asemakaava 2 muutos (37/26.1.2024)
8. Pyhärannan kunta: Ihoden asemakaavan muutosluonnos (30/22.1.2024)
9. Salon kaupunki: Tammipuiston asemakaavamuutos (8/8.1.2024)
10. Salon kaupunki: Matildan Tullimetsän osayleiskaava (9/9.1.2024)
11. SYKE: Ruotsin talousvyöhykkeen Eyrasalt -merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselastus ja lupahakemus (52/6.2.2024)
12. SYKE: Suomen tarpeesta osallistua Puolan talousvyöhykkeelle suunniteltavan Baltica- 1+ -merituulipuiston ympäristövaikutusten arviointimenettely (53/7.2.2024)
13. Taivassalon kunta: Kuusiston ranta-asemakaavan muutos 2 (55/8.2.2024)
14. Taivassalon kunta: Tuomoisten ranta-asemakaavan muutos 2 (56/8.2.2024)
15. Taivassalon kunta: Mussalon Skanssinranta ranta-asemakaavan muutoksen kaavaehdotus (57/9.2.2024)
16. Turun kaupunki: Kaupungin puutarhan asemakaava (42/29.1.2024)
17. Varsinais-Suomen ELY: Maantien 1930 parantamisesta rakentamalla kiertoliittymä (14/11.1.2024)
18. Vehmaan kunta: Vihtjärven ranta-asemakaavanmuutos ja laajennus (45/30.1.2024)
19. Ympäristöministeriö: Rakennuslain muuttaminen (10/10.1.2024)

Ehdotus

Esittelijä: Heikki Saarento, suunnittelujohtaja

Maankäyttöjaosto päättää ilmoittaa em. tahoille listauksen mukaisesti, ettei liitto anna asioista lausuntoa.

Päätös

Päätös ehdotuksen mukaisesti.

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Nähtävillä liiton verkkosivuilla.

Otteen lailliseksi todistaa

Turku
Karoliina Abrahamsson
assistentti